

April
1980

LOVEC

4 glasilo Lovski zveze Slovenije

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LXIII., št. 4
april—mali traven 1980

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.

Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

Uredniški odbor:

Tone Svetina, glavni urednik,
France Cvenkel, odgovorni urednik,
Miha Adamič, Drago Bitenc, Janez Černač,
Ivan Nemec, Ciril Štrumbelj, Veljko Varičak

Urednik: Boris Leskovic

Lovec izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku
koledarskega in hkrati lovskogospodarskega leta,
v januarju.

Po mnenju Republiškega sekretariata za prosveto
in kulturo SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.
Ta številka je izšla v 20 300 izvodih.

Letni prispevek zveze lovskih društev

Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana
tudi naročnina za glasilo LOVEC,
je po članu 350 din.

Za druge naročnike

Je letna naročnina 290 din, za inozemstvo
450 din. Posamezen izvod revije je 24 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej,
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC

Župančičeva 9 — p. p. 505, 61001 Ljubljana.
Telefon (061) 21 245 in 21 819.

Nenaročenih rokopisov in slik ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 70 din, od 15 do 25 besed 90 din,
od 25 do 30 besed 200 din. Za vsako nadaljnjo
besedo 8 din. Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.
Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana: 50101-678-47158.

SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Sraka gradi svoje gnezdo

Foto Aleksander Gergar

SLIKE NA DRUGI STRANI OVITKA:

1. Jutranji pozdrav

Foto Ivo Napotnik

2. Navadna postovka — ena izmed

mnogih, ki so se vrnile, ko je
z naših polj odlezel sneg

Foto Boštjan Cvenkel

3. Ježek, dober dan!

Foto Janez Černač, Diana

4. Pogled izpred lisičine v svet, ki je liscam zaradi stekline neprizanesljiv kot še nikdar prej

Foto Janez Černač, Diana

IZ VSEBINE:

Veljko Varičak	98	Interesna skupnost za gojitev gamsov v Karavankah
Andrej Levičnik	100	Primerjava 10-letnega odstrela in pogina velike divjadi nekaterih vrst z zahtevami novih gojitvenih smernic
Miha Adamič	104	Popis rastišč divjega petelina v letu 1979: ugotovitve in izhodišča za nove naloge
France Cvenkel	106	Poživiti lov na srake in sive vrane!
Karel Gošler	108	Steklina na območju SR Slovenije (mesečno poročilo)
Konrad Sajdl	109	Plodonosno gozdno drevje za izboljšanje prehrane divjadi
Tone Komat	111	Samotno brezpotje krmskih gozdov
Po lovskem svetu:	113	Težavna potovanja ptic selivk — — V. B. Dröschner — A. Pajtler
Klub Diana:	116	Program dela Kluba Diana za leto 1980 — J. Černač
Lovska organizacija:	117	Lovska zveza Slovenije jih je odlikovala, od 1. 2. do 31. 12. 1979
	121	Pevski zbor LD Trbovlje se pripravlja — J. S.
Jubilanti:	122	
Lovski oprtnik:	123	Sraka — J. Perat
	124	Lovskogojitveni bazen Dobrava — J. V.
V spomin:	125	
Mladi pišejo:	126	
Lovska kinologija:	126	Specialna tekma psov jamarjev v Futogu — F. Svetec

V tem mesecu zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteno divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem zabranila.

medved

divji prašič

Pozor, vodeča svinja
je zaščitena!

Na okuženem in neposredno ogroženem območju s steklino je dovoljeno oz. priporočeno odstreljevati zverl vseh vrst in pižmovke.

Po stanju 15. 3. 1980 so v SR Sloveniji s steklino okužena območja navedenih 11 občin: Dravograd, Jesenice, Lendava, Mozirje, Murska Sobota, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Velenje, Radlje ob Dravi, Celje in Zalec.

Za neposredno ogroženo območje velja ozemlje 10 km od meje s steklino okužene občine v globino sosednje občine. Točne meje neposredno ogroženega območja v občini določi občinski veterinarski inšpektor.

Ravnanje z uplenjenimi zvermi in pižmovkami predpisujeta 13. in 14. točka odredbe o zatiranju stekline (Lovec, št. 1 — januar 1979, na 6. strani).

11. IV. vzhod ob 5.23 in zahod ob 18.44

26. IV. vzhod ob 4.56 in zahod ob 19.03

= 8. IV.,

= 15. IV.,

= 22. IV.,

= 30. IV.

Interesna skupnost za gojitev gamsov v Karavankah

V četrtek, 7. febr. 1980, je bil v lovskem gradu Mageregg pri Celovcu podpisan sporazum med Lovsko zvezo Slovenije in Koroškim lovstvom (Kärntner Jägerschaft) o ustanovitvi interesne skupnosti za gojitev gamsov. V imenu Lovske zveze Slovenije je sporazum podpisal Rado Pehaček, predsednik izvršnega odbora LZS, v imenu Koroškega lovstva pa dr. Gerhard Anderluh, deželni lovski mojster Koroške. Podpisu sporazuma je prisostvoval tudi Milan Šamec, generalni konzul SFRJ v Celovcu.

Do ustanovitve te interesne skupnosti je prišlo na našo pobudo. V decembru 1977 smo namreč pisмено predlagali koroški lovski organizaciji, da bi za celotno obmejno področje med SFR Jugoslavijo in republiko Avstrijo, ali natančneje od avstrijsko-italijansko-jugoslovanske tromeje pa do Dravograda, ustanovili interesno skupnost za gojitev gamsov. Potrebe so namreč narekovale enotno, skupno gospodarjenje s populacijo gamsov na obmejnem področju. Zlasti v Karavankah, ki se dvigajo od zahoda proti severovzhodu, je potrebno doseči enotno gospodarjenje z gamsi, ki se v poletnem času pretežno zadržujejo na senčnih pobočjih avstrijskega dela Karavank, pozimi pa na južnih pobočjih pri nas.

Izkušnje z gojitveno skupnostjo za jelenjad v vzhodnih Karavankah, ki učinkovito deluje že vrsto let in sta se sodelovanje in skupno gospodarjenje z jelenjadjo na obeh straneh državne meje odlično izkazali, so bile vsekakor odločujoče za našo željo po razširitvi sodelovanja še pri gojitvi in skupnem gospodarjenju z gamsi.

Po več delovnih sestankih, ločeno in skupno z lovci z avstrijske Koroške, smo končno dosegli soglasje o vseh točkah in pripravili enoten predlog sporazuma, ki so ga sprejele tako naše kakor tudi koroške lovske organizacije.

Kaj prinaša ta sporazum, ki ga je sklenila Lovska zveza Slovenije v

imenu zvez lovskih družin Gorenjske, Celja in Maribora ter Zavoda za gojitev divjadi Kozorog, ter ga je podpisalo Koroško lovstvo za okrajne lovske skupine Beljak, Celovec in Velikovec?

Interesna skupnost za gojitev gamsov zajema na avstrijski strani lovska področja okrajev Beljak, Celovec in Velikovec, na jugoslovanski strani pa lovišča obmejnih lovskih družin Gorenjske, Celja in Maribora ter Zavoda za gojitev divjadi Kozorog. Na navedenih področjih bo treba z gamsi gospodariti enotno in v skladu z najnovejšimi znanstvenimi izsledki. Izvajanje lova bo potekalo po naslednjih smernicah:

a) Ugotavljanje staleža divjadi in načrtovanje odstrela

Stalež divjadi bodo upravitelji lovišč ugotavljali s štetjem, ločeno po spolu in starostnih razredih. Načrtovanje odstrela bo skupno.

Na razstavi lovskogojitvenega bazena Mežica, februar 1976 Foto E. Mazej

b) Starostna sestava

Gamsi bodo razvrščeni v štiri starostne razrede:

1. Kozlički in kozice (mladiči)
2. Mladinski razred
Kozli od dopolnjenega
1. leta življenja
(2. letnici) do dopolnjenega
3. leta življenja
(3. letnice)
Koze od dopolnjenega
1. leta življenja
(2. letnici) do
dopolnjenega 4. leta življenja
(4. letnice)
3. Srednji razred:
Kozli od dopolnjenega
3. leta življenja
(4. letnice) do
dopolnjenega 8. leta življenja
(8. letnic)
Koze od dopolnjenega
4. leta življenja
(5. letnic) do
dopolnjenega 12. leta življenja
(12. letnic)
4. Razred zrelih:
Kozli od dopolnjenega
8. leta življenja
(9. letnic) navzgor
Koze od dopolnjenega
12. leta življenja
(13. letnic) navzgor

c) Odstrel

V posameznih starostnih razredih naj bi znašal odstrel približno:

— pri kozličkih in v mladinskem razredu 55—60 % celotnega odstrela,

— v srednjem razredu 15—20 % celotnega odstrela,

— v razredu zrelih 20—30 % celotnega odstrela.

Odstrel se mora po svoji nujnosti načeloma izvajati po temle zaporedju:

najprej bolne živali, nato telesno razmeroma šibke živali, nepravčasno in slabo prebarvane živali, nato (nadštevilne) zdrave živali, ki jih je treba odstreliti po merilih odstrelnega načrta. Z odstrelom naj se začne takoj v začetku lovne dobe.

č) Spolno razmerje

Treba je stremeti za tem, da se doseže spolno razmerje kozli : koze 1 : 1,3 do 1 : 1,5.

d) Ocenjevanje kakovosti

Razdelitev v posameznem starostnem razredu na »a« in »b« je možna.

e) Lovna doba

Lovna doba je določena enotno: od 1. avgusta do 31. decembra.

Za posamezne dele celotnega področja, ki pa jih bo treba še določiti, bosta pogodbeni stranki imenovali zastopnike. Ti bodo morali, skladno s tem sporazumom, določiti in izvajati potrebne ukrepe, kakor skupno preštrevati divjad, načrtovati odstrel, preprečevati bolezni, organizirati gojitvene preglede trofej in podobno.

Zastopniki se bodo sestajali po potrebi, najmanj pa enkrat letno, izmenoma v Jugoslaviji in Avstriji.

Sporazum je sklenjen za dobo petih let. Če nobena od pogodbenih strank ne odpove sporazuma pred iztekom, velja, da se sporazum vsakokrat podaljša za nadaljnjih pet let. Vsaka sprememba sporazuma pa je možna le v soglasju.

Ukrepi za zatiranje gamsjih garij presegajo okvir tega sporazuma in

bodo, kakor doslej, načrtovani in izvajani skupno.

Sporazum je torej stopil v veljavo s podpisom, prvo skupno ugotavljanje številčnosti in načrtovanje odstrela pa bo izvedeno za leto 1980. Izkušnje, ki jih imamo v skupnosti za gojitev jelenjadi v vzhodnih Karavankah, upravičujejo upanje, da bo tudi ta nova interesna skupnost kar največ prispevala, da bodo gamsi ne le še naprej naseljevali lovišča tostran in onstran Karavank, temveč da se bo tudi izboljšalo njihovo telesno in zdravstveno stanje.

Na področjih, ki so okužena z gamsjo garjavostjo, pa bo usklajevanje ukrepov za preprečevanje širjenja te nevarne zajedavske bolezni vsekakor pripomoglo k uspehom.

Takšno sodelovanje pa bo končno tudi pripomoglo k še boljši navezavi dobrih in prijateljskih stikov med lovci in lovskimi organizacijami SR

Slovenije oziroma SFR Jugoslavije ter dežele Koroške oziroma republike Avstrije.

Ob podpisu te listine je predsednik izvršnega odbora Lovske zveze Slovenije Rado Pehaček izročil red za lovske zasluge III. stopnje najzaslužnejšim šestim koroškim lovskim funkcionarjem, ki so sodelovali pri pripravi tega sporazuma. Deželni lovski mojster Koroške dr. Gerhard Anderluh pa je izročil bronasto koroško odlikovanje predsedniku skupščine in predsedniku izvršnega odbora Zveze lovskih družin Gorenjske Ivanu Cvaru in Brunu Skumavcu, predsedniku skupščine ZLD Celje Zvonetu Vidicu, predsedniku in podpredsedniku skupščine ZLD Maribor Franju Ledineku in Ivu Skerlovniku ter direktorju Zavoda za gojitev divjadi Kozorog Milanu Kemperlu.

Veljko Varičak

Gamsoška z mladičem v aprilskem snegu

Foto T. Kočar

Primerjava 10-letnega odstrela in pogina velike divjadi nekaterih vrst z zahtevami novih gojitvenih smernic

Andrej Levičnik

Novembra lani je skupščina Lovske zveze Slovenije sprejela nove gojitvene smernice, ki zahtevajo korenit prelom v dosedanji politiki odstrela. Zahtevajo namreč dokaj doslednejše upoštevanje bioloških in drugih strokovnih dognanj doma in v svetu.

Namen tega sestavka je prikazati razlike med dosedanjim odstreljevanjem in politiko, ki jo zahtevajo nove gojitvene smernice. V bodoče bomo namreč morali te zahteve upoštevati ter izvajanje odstrela prilagoditi gojitvenim smernicam. Rezultati, ki jih v tem sestavku predočamo, sicer veljajo v poprečju za vso Slovenijo, že doslej pa se je marsikatera lovska družina s svojo politiko odstrela približala tem smernicam. Seveda pa to tudi pomeni, da je določeno število lovskih družin krenilo od teh poprečnih rezultatov v negativno smer.

SRNJAD

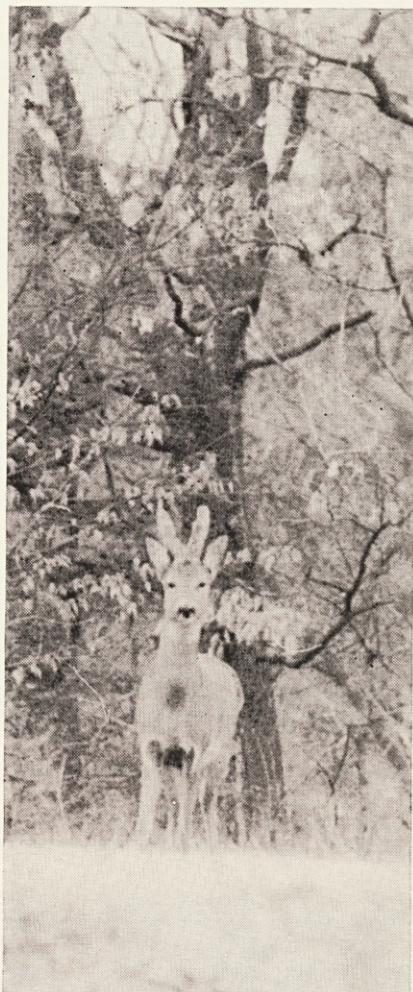
Tabela I prikazuje 10-letno gibanje (ugotovljenega oziroma javljenega) pogina v razmerju do celotnega

Tabela I

10 letno gibanje pogina srnjadi v odnosu do celotnega odstrela v SR Sloveniji

Lov. leto	Lovišča LD (LZS) in GL skupaj		
	odstrel	pogin	% pogina na odstrel
*68/69	11 257	3984	35
69/70	12 840	4848	38
70/71	11 522	4418	31
71/72	13 907	3628	26
72/73	13 434	4025	30
73/74	14 654	3275	22
74/75	17 000	2846	17
75/76	20 562	4293	21
76/77	22 526	4002	18
77/78	26 013	3958	15

* Podatki samo za družinska lovišča v SR Sloveniji (LZS), brez gojitvenih lovišč (GL). Vsi odstotki so zaradi večje preglednosti zaokroženi na cela števila.

Aprilski

Foto T. Kočar

odstrela srnjadi v SR Sloveniji. V letu 68/69 je pri odstrelu 11 257 srnjadi pogin znašal 3984 ali 35 % celotnega odstrela. V letu 77/78, ko je odstrel dosegel 26 013 srnjadi, se je pogin zmanjšal na 15 % celotnega odstrela. Ker pa še vedno pogine okoli 3000 do 4000 srnjadi na leto (v absolutnem številu), je to poleg gornjega podatka jasen dokaz, da so pri odstrelu srnjadi še dokajšnje rezerve. Nezaodsten odstrel srnjadi po številu namreč povzroča populaciji predvsem veliko biološko (upadanje teže, bolezni itd.), lovski organizaciji in

družbi pa tudi gospodarsko škodo. **Tabela II** prikazuje spolno in starostno sestavo (strukturo) 10-letnega odstrela srnjadi v družinskih loviščih, brez goj. lovišč. Ker so v statistiki mladiči evidentirani tudi po spolu, zajema spolna struktura celoten odstrel, skupaj z mladiči.

Leta 68/69 je bila npr. sestava odstrela po spolu še v korist samcev — srnjakov 57 % in samo 43 % samic. V zadnjih letih se je pa struktura popravila in je odstrel nekoliko večji pri samicah (49 % samci — 51 % samice). Ta podatek kaže, da so lovske družine upoštevale navodila LZ Slovenije in spolno strukturo odstrela prilagodile strokovnim normam.

Lovska statistika nima podatkov o odstrelu enoletnih srn (mladic) in lanščakov ločeno od odrasle srnjadi, zato lahko samo posredno sklepamo, kako je s starostno strukturo odstrela srnjadi.

Ker se odstotki odstrela mladičev povečujejo in so bili v letu 77/78 24 %, lahko samo sklepamo, da je enako tudi pri enoletni srnjadi. Zato menimo, da se odstrel srnjadi

Tabela II

Spolna in starostna struktura srnjadi 10-letnega odstrela

Lovsko leto	Lovišča LD (LZS)		
	Spolna struktura v %		Starostna struktura v %
	♂	♀	delež mladičev v odstrelu ♂ ♀
68/69	57	43	21
69/70	57	43	18
70/71	53	47	18
71/72	51	49	19
72/73	51	49	20
73/74	51	49	20
74/75	51	49	21
75/76	49	51	23
76/77	49	51	23
77/78	49	51	24

Tabela III

10-letno gibanje pogina jelenjadi v odnosu do celotnega odstrela v SR Sloveniji

Lovsko leto	Lovišča LD (LZS) in GL skupaj		
	odstrel	pogin	% pogina na odstrel
*68/69	582	86	15
69/70	1204	372	31
70/71	976	141	14
71/72	1232	131	11
72/73	1219	127	10
73/74	1450	144	10
74/75	1550	175	11
75/76	1708	525	31
76/77	2264	84	4
77/78	2762	267	10

* Samo za družinska lovišča SR Slovenije (LZS), brez gojitvenih lovišč (GL).

po starostni strukturi približuje razmerju, ki ga določajo nove smernice (50% mladih in mladičev ter 50 % dve- in večletne srnjadi).

Desetletni odstrel srnjadi po spolni sestavi (strukturi) torej v celoti ustreza novosprejetim smernicam. Pri strukturi odstrela po starosti pa bo potrebno v večji meri upoštevati smernice, predvsem pri odstrelu lanščakov (minimum 20% odstrel) in mladičev samic (minimum 20% odstrel).

Znatne rezerve so tudi še pri odstrelu po količini, ki ga moramo na posameznih področjih SR Slovenije bistveno povečati.

JELENJAD

Tabela III prikazuje 10-letno gibanje (ugotovljenega) pogina v razmerju do celotnega odstrela v SR Sloveniji. Iz tabele se vidi, da so odstotki pogina nekoliko manjši kakor pri srnjadi, vendar so še vedno dokaj visoki v razmerju do odstrela.

Tako je leta 68/69 na 582 kosov odstreljene jelenjadi 86 ali 15 % živali poginilo. V letu 77/78 je bilo na 2762 kosov odstreljene jelenjadi 267 poginulih. To je 10 %, kar je razmeroma veliko, zlasti zato, ker je jelenjad izredno odporna in zdrava divjad. Tudi v tem primeru torej lahko govorimo v določeni neuravnovešenosti med številčnostjo jelenjadi in zmogljivostjo okolja.

Tabela IV prikazuje spolno in starostno strukturo 10-letnega odstrela v loviščih lovskih družin (LZS), brez gojitvenih lovišč (GL). Iz podatkov te tabele se vidi, da je spolna sestava dokaj daleč od zahtev v gojitvenih smernicah (40 % samci, 60 % samice).

Tabela V je dodatna, od leta 73/74, kjer so v spolno strukturo vključena tudi teleta. Kaže, da se spolna struktura tudi pri jelenjadi počasi izboljšuje.

Struktura odstrela jelenjadi po starosti je pa znatno slabša. Ker ni

podatkov o odstrelu po kategorijah, ki jih predvidevajo smernice, se lahko poslužimo le podatka o odstrelu telet.

Odstrel jelenjih telet obeh spolov se sicer počasi povečuje, 24 % v letu 77/78 od celotnega odstrela, vendar znatno manj kakor zahtevajo nove smernice. Te namreč zahtevajo pri teletih in lanščakih samicah vsaj 20% odstrel in pri teletih samicah in telicah (1-letne košute) vsaj 35% odstrel.

GAMS

Tabela VI prikazuje 10-letno gibanje pogina v razmerju do celotnega odstrela gamsov v SRS. Podatki so zelo zanimivi in kažejo dokaj visoke odstotke pogina v razmerju z odstrelom v prvi polovici 10-letnega

obdobja. Tako je npr. v letu 68/69, pri odstrelu 559 gamsov, bil evidentiran pogin 408 gamsov. Razlog za tako velik pogin sta kužni bolezni gamsja slepota in bradavičavost ter bolezni, ki jih povzročajo zajedavci, zlasti zunanji, med njimi gamsja garjavost. Ta v zadnjem času najbolj redči gamsjo populacijo.

Gams je vrsta, ki živi v tropih. Posamezni gamsi pa pogosto prehajajo iz tropa v trop in zato obstaja možnost medsebojnih stikov velikega števila gamsov. Izbruh kakršnekoli nalezljive bolezni je torej za gamse lahko prava katastrofa.

Količinsko dokaj majhen, po spolu in starostni strukturi pa neustrezen odstrel je po našem mnenju osnovni razlog tako velikemu številu poginulih gamsov.

To je najboljše razvidno iz **tabele VII**, ki prikazuje strukturo 10-letnega

Tabela IV

Odstrel jelenjadi v loviščih lovskih družin (LZS) v SR Sloveniji

Lov. leto	Spolna struktura				Delež telet v odstrelu	
	število ♂	%	število ♀	%	število	%
68/69	243	42	238	41	101	17
69/70	268	40	275	41	130	19
70/71	231	41	236	41	101	18
71/72	321	43	304	40	125	17
72/73	301	42	285	40	128	18
73/74	312	42	296	39	141	19
74/75	372	45	311	37	150	18
75/76	272	34	328	42	190	24
76/77	482	39	436	35	315	26
77/78	584	40	528	36	358	24

Tabela V

Spolna struktura jelenjadi, vključena so tudi teleta po spolu

Lovsko leto	LZS	
	spolna struktura	
	♂	♀
73/74	50	50
74/75	51	49
75/76	45	55
76/77	50	50
77/78	49	51

odstrela gamsov po spolu in starosti v družinskih loviščih. Čeprav se je spolna struktura od leta 68/69, ko je bilo odstreljenih 59 % kozlov in samo 35 % koz, v letu 77/78 nekoliko izboljšala; odstreljenih je bilo še vedno 44 % kozlov in samo 42 % koz. Ta podatek kaže, da se nepravilen odstrel še nadaljuje oz. da se zelo počasi popravlja.

Nove gojitvene smernice zahtevajo, da se struktura bistveno popravi s povečanjem odstrela koz. V smernicah je predviden odstrel kozlov samo 40 do 50 % in koz 50 do 60 %, ki ga je treba v korist populacije gamsov čimprej doseči.

Še slabša je starostna sestava (struktura) odstreljenih gamsov, kar je deloma tudi razvidno iz tabele VII. Majhen odstrel mladičev, ki je šele v letu 77/78 dosegel 14 %, priča, da smo v preteklosti odstreljevali predvsem odrasle, starejše gamse.

Nove gojitvene smernice uvajajo tri nove kategorije — razrede pri strukturi odstrela po starosti:

I. razred zajema koze in kozle do vključno 3. leta starosti; odstrel sme zajeti od 40 do 50 % te kategorije.

II. razred zajema kozle od 4. do 8. leta in koze od 4. do 10. leta, odstrel pa sme zajeti samo 20 % živali tega razreda.

III. razred zrelih in starih zajema kozle od 9 let naprej in koze od 11

Kapitalen merjasec — odstrel takih bi bilo treba sporazumno določati posameznim lov. družinam v lovskogojitvenem območju Foto J. Papež, Diana

let naprej. V tem razredu sme biti odstreljenih od 30 do največ 40 % v skupnem odstrelu.

To pomeni, da bo v bodoče potrebno zagotoviti znatno večji odstrel v I. razredu in zelo

Tabela VI

10-letno gibanje pogina gamsov v odnosu do celotnega odstrela v SRS

Lovsko leto	Lovišča LD (LZS) in GL skupaj		
	odstrel	pogin	% pogina na odstrel
*68/69	559	408	73
69/70	1105	703	64
70/71	1098	577	53
71/72	1090	252	23
72/73	1205	390	32
73/74	1204	261	22
74/75	1479	197	13
75/76	1727	319	19
76/77	1879	455	24
77/78	2375	339	14

* Podatki samo za družinska lovišča (LZS), brez gojitvenih lovišč (GL).

zmanjšati odstrel v II. razredu, ki predstavlja najbolj vitalen del gamske populacije.

DIVJI PRAŠIČ

Tabela VIII prikazuje 10-letno gibanje pogina v razmerju do celotnega odstrela divjih prašičev v SR Sloveniji.

Tabela VII

Odstrel gamsov v loviščih lovskih družin (LZS) v SR Sloveniji

Lov. leto	Spolna struktura				Delež mladičev v odstrelu	
	število ♂	%	število ♀	%	število	%
68/69	332	59	195	35	32	6
69/70	362	61	193	33	38	6
70/71	340	56	221	37	42	7
71/72	376	56	247	37	51	7
72/73	429	57	270	36	49	7
73/74	402	52	321	41	51	7
74/75	486	50	382	40	93	10
75/76	530	47	467	42	118	11
76/77	567	48	482	41	138	11
77/78	659	44	629	42	198	14

Tabela VIII

10 letno gibanje pogina divjih prašičev
v odnosu do celotnega odstrela v SRS

Lovsko leto	Lovišča LD (LZS) in GL skupaj		
	odstrel	pogin	% pogina na odstrel
*68/69	470	13	3
69/70	904	37	4
70/71	472	18	4
71/72	569	29	5
72/73	718	32	4
73/74	501	31	6
74/75	942	38	4
75/76	1201	22	2
76/77	1078	48	5
77/78	1258	51	4

* Podatki samo za družinska lovišča (LZS), brez gojitvenih lovišč (GL).

Majhen, skoraj stalen odstotek (4 %) pogina v razmerju do odstrela dokazuje, da pri odstrelu divjih prašičev po količini, za razliko od druge prej navedene divjadi, ni večjih problemov. Pozna se, da tudi v preteklosti ni bilo nobenih posebnih omejitev pri odstrelu divjih prašičev. Streljali smo jih kjerkoli in kadarkoli, predvsem zaradi škode, ki jo povzročajo v kmetijstvu.

Tabela IX, ki prikazuje starostno (socialno) strukturo divjih prašičev, odstreljenih v 10 letih, pa kaže, da se le počasi približujemo sestavi, ki jo zahtevajo nove gojitvene smernice. Te namreč zahtevajo, da je potrebno odstreliti 50 do 70 % mladičev (pujski in ozimci), 20 do 40 % lanščakov in le 10 do 20 % odraslih — starejših svinj in merjascev. Podatki v tabeli kažejo, da bo potrebno še bolj zmanjšati odstrel starejših (naddveletnih) prašičev in povečati predvsem odstrel mladičev, ki je tudi, v primerjavi z odstrelom lanščakov, še vedno premajhen. Odstrel divjih prašičev v takšni sestavi (strukturi) bi tudi zagotovil znatno manjšo

škodo na kmetijskih površinah. Vsi podatki v tabelah so iz publikacije Lovske zveze Slovenije »Statistični podatki«. Pri uporabi omenjene publikacije, ki sicer zasluži vso pohvalo in predstavlja edinstveni primer sistematične lovske statistike v Jugoslaviji, pa velja omeniti tudi nekatere pomanjkljivosti, ki so vplivale tudi na ta članek.

Odprava teh pomanjkljivosti bi samo prispevala k še kvalitetnejši ravni lovske statistike, hkrati bi pa znatno olajšala strokovno delo na lovskem področju.

Osnovne pripombe so:

1. Analiza staleža divjadi v absolutnih številih nam jasno pokaže, da takšno prikazovanje ni stvarno in da lahko govorimo več ali manj o »hišnih številkah«. Na osnovi takih števil ni mogoče stvarno planirati ali ukrepati. Zato je potrebno te podatke v statistični publikaciji skriti na minimum, ali pa jih sploh opustiti. V bodoče moramo tudi pri nas pričeti z uvajanjem objektivnih metod za ugotavljanje številčnosti divjadi (Lincolnov indeks itd.). Odstrel divjadi bo zato še dolgo najboljši ka-

zalec, ali posamezna populacija divjadi narašča ali upada.

2. Podatke o odstrelu je potrebno čim bolj poenotiti in jih dosledno upoštevati. Samo tako so možne primerjave za daljše obdobje in ugotavljanje določenih zakonitosti. (Tako npr. je v letih 73/74 in 74/75 izpadel v publikaciji podatek o odstrelu divjih prašičev po starostni strukturi, čeprav v vseh drugih letih obravnavanega 10-letnega obdobja taki podatki so. Pri jelenjadi in gamsu imamo npr. šele od leta 73/74 podatke o starostni sestavi telet in mladičev itd.)

Končno menim, da bi morali le-tos uskladiti zbiranje statističnih podatkov z novosprejetimi gojitvenimi smernicami, ki predvidevajo nekatere nove kategorije, ki jih do sedaj nismo poznali in evidentirali.

3. Statistiko o poginuli in izgubljeni divjadi je nujno treba ločiti na naravne izgube (razne bolezni in podobno) ter na izgube zaradi delovanja človeka (promet in podobno). To je potrebno tudi zaradi različnega ukrepanja lovske organizacije v navedenih dveh primerih.

Tabela IX

Odstrel divjih prašičev v loviščih lovskih družin (LZS) v SR Sloveniji

Lov. leto	Starostna struktura					
	mladiči		lanščaki		zreli stari	
	število	%	število	%	število	%
68/69	—	—	—	—	—	—
69/70	174	22	207	26	420	52
70/71	89	24	67	18	220	58
71/72	119	24	130	26	251	50
72/73	157	26	195	33	245	41
73/74	—	—	—	—	—	—
74/75	—	—	—	—	—	—
75/76	231	23	438	43	354	34
76/77	233	25	449	48	263	28
77/78	354	32	458	42	288	26

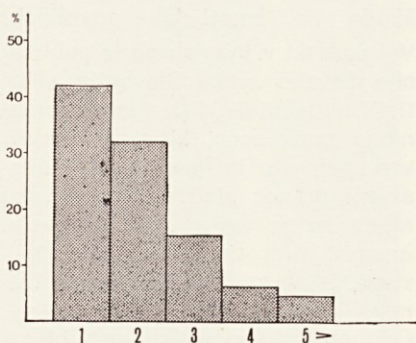
Popis rastišč divjega petelina v letu 1979: ugotovitve in izhodišča za nove naloge

Miha Adamič, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo pri BF

V aprilski številki revije Lovec, št. 4/1979, str. 104, v članku »Kako z divjim petelinom v prihodnje?« so bila objavljena izhodišča, ki so privedla do potrebe po širšem proučevanju življenjskega prostora divjega petelina v SR Sloveniji. Uvodni in sestavni del te raziskave, ki naj bi skušala odgovoriti na nekatera vprašanja v zvezi z varstvom, gojitvijo in lovom te divjadi, je tudi popis rastišč v vseh petelinjih območjih SR Slovenije, ki dejansko imajo divjega petelina. S tem delom smo pričeli, v sodelovanju s člani lovske organizacije, lansko pomlad.

Namen tega sestavka pa je prikazati uspehe tega popisa in podati nekaj misli v zvezi s tem delom.

Iz Poročil o odstrelu divjadi v letu 1978, ocen pomladanske številčnosti za leto 1979, načrtov odstrela za leto 1979 (predpisani obrazec za vsakoletno evidentiranje podatkov o divjadi v loviščih) je razvidno, da je divji petelin dejansko na območju 124 lovskih družin in 6 gojitvenih lovišč. Od teh je v prvem popisu sodelovalo 81 LD

Razvrstitev rastišč po številu opazovanih divjih petelinov v %

(65 %) in vseh 6 uprav gojitvenih lovišč. Sodelovanje LD po posameznih ZLD je razvidno iz preglednice I.

Poleg navedenih 10 ZLD izkazuje prisotnost divjega petelina tudi po 1 LD na območju ZLD Bela krajina in ZLD Posavje, ki pa v lanskem popisu nista bili vključeni.

Skupaj smo v lanskem popisu zbrali podatke o 368 rastiščih, ki dejansko imajo divjega petelina. Ker zaradi različnih vzrokov (vremenske razmere, visok sneg, premajhno število opazovanj itd.) za 43 rastišč ni podatkov o številu opazovanih petelinov, bomo v nadaljnjih podatkih zajeli 325 rastišč, kjer so peteline opazovali.

Razporeditev rastišč z ozirom na število opazovanih petelinov (v %) je razvidna iz grafikona.

Skupaj je bilo na 325 rastiščih opazovanih 661 divjih petelinov (♂) oziroma v poprečju dva (!) petelina na enem rastišču.

Na vprašanje, kaj je mogoče sklepa-

ti iz izsledkov prvega popisa o številčnosti divjega petelina v SR Sloveniji, bi lahko odgovorili nekako takole:

Število pojočih (opazovanih) petelinov na rastišču je (po ugotovitvah tujih raziskovalcev) v medsebojni zvezi s številčnostjo; število petelinov in zasedenost rastišč sta torej indikator (kazalec) populacije.

Na preglednici II o številu petelinov na rastiščih vidimo, da je komaj na nekaj več kakor 10 % rastišč ugotovljenih 4 in več petelinov, da so na dobrih 41 % rastišč videli le po 1 petelina (to so tipična nihajoča rastišča) itd. Rezultati popisa torej niso posebej spodbudni. Seveda pa moramo pri tem takoj pripomniti, da se število petelinov (opazljivost) na rastiščih menjava z ozirom na vremenske in druge razmere v okolici rastišča. Če petelina vidimo le enkrat, to še ni zanesljiv dokaz o zasedenosti rastišča! Kot primer za to navajamo podatke o opazovanju rastišč v loviščih LD na območju ZLD Maribor, kjer so opazovalci navedli v vprašalniku vse podatke o posameznih opazovanjih (število petelinov, kur, vremenske razmere v času opazovanja itd.), iz česar je jasno razvidno, da le s ponavljajočimi se opazovanji dobimo dovolj zanesljiv odgovor o dejanski zasedenosti rastišč.

Vsekakor pa moramo pri izsledkih lanskega popisa upoštevati, da je bila lanska pomlad »bogata« s snegom, ki je na rastiščih z višjimi nadmorskimi legami ovirala in tudi onemogočala opazovanje.

(Primer opazovanj na 2 rastiščih na strani 105.)

Preglednica I.

Zveza lovskih družin	Število LD, ki so sodelovale v popisu (odg. do 28. 2. 1980)	Število LD, ki v Poročilu o odstrelu navajajo podatke o divjem petelinu
Maribor	21	27
Celje	11	16
Gorenjska	15	23
Nova Gorica	11	16
Ljubljana	5	13
Zasavje	7	10
Idrija	3	5
Postojna	2	5
Kočevje	4	5
Notranjska	2	4
Skupaj	81	124

Preglednica II. Razvrstitev rastišč po številu opazovanih divjih petelinov

Število petelinov na rastišču (♂)	1	2	3	4	5 in več	Skupaj
Število rastišč	136	104	50	20	15	325

Rastišče št. 1

Datum opazovanja	Opazovali	
	(♂)	(♀)
22. 4.	3	1
27. 4.	—	—
1. 5.	3	3
12. 5.	4	—
17. 5.	5	3
20. 5.	2	—

Rastišče št. 2

Datum opazovanja	Opazovali	
	(♂)	(♀)
7. 4.	5	4
22. 4.	5	4
28. 4.	2	1
29. 4.	5	10
6. 5.	1	—

Nove naloge:

1. Letos spomladi ponoviti popis (ter nato še dvakrat, leta 1981 in 1982). Pripravljen je bolj praktičen obrazec (žepnega formata) za več opazovanj na posameznem rastišču. Obrazcu, ki ga bomo v aprilu posredovali vsem LD, ki imajo v svojem lovišču divjega petelina, tudi tistim, ki v lanskem popisu niso sodelovale, bo priloženo pismeno navodilo o načinu izpolnjevanja.

2. Dopolniti manjkajoče podatke o rastiščih, zajetih v popisu iz leta 1979.

3. Sestava katastra rastišč divjega petelina v SR Sloveniji. Sestava katastra (oziroma inventarja) rastišč je izhodiščni pogoj za spremljanje gibanja razširjenosti in številčnosti te divjadi po načelu

kontrolne metode, to je kontrolnih popisov na rastiščih, v določenih časovnih presledkih (vsako leto, vsakih nekaj let). Le po tej poti je namreč mogoče dovolj zanesljivo presojati, ali številčnost divjega petelina stagnira, narašča ali upada, kakšno vlogo imajo pri tem posegi v gozdne ekosisteme idr. Z drugimi besedami, kontrolna metoda je aktiven pristop k proučevanju divjadi.

4. Izbira značilnih območij za podrobnejše proučevanje določenih življenjskih kazalcev. Divji petelin je pomemben bioindikator funkcioniranja gozdnih ekosistemov. Bioindikatorji

so tisti elementi življenjskih združb, ki najhitreje (opazno) reagirajo na rušilne posege v ekosisteme. Skratka, divji petelin je vrsta, katere prisotnost kaže na pronaravnost v načinu izrabe gozdnega prostora (seveda v okviru njegove naravne razširjenosti).

5. Razširiti proučevanje na nekatere značilnosti drugih gozdnih kur.

Nalog, ki jih bo treba opraviti, je torej še precej. Zdi pa se mi prav na tem mestu poudariti, da tovrstnih raziskav brez pomoči oziroma resnega sodelovanja lovcev, sami ne bi mogli uspešno opravljati. Vsem, ki so pri tem (že) pomagali, velja naša zahvala in želja po sodelovanju tudi v prihodnje.

Rastišče divjega petelina na Plešivcu — Uršlja gora na Koroškem, v lovišču LD Podgorje. — Rastišče je prostor, kjer petelin poje in rasti (oplaja, kopča) kure. Parjenje ali rastitev divjega petelina je v aprilu in maju. Foto M. Adamič

Poživiti lov na srake in sive vrane!

France Cvenkel

V aprilu so srake in sive vrane že zopet trdno v svojih staniščih. Z zimskega potepanja se ti klateži v začetku marca ali že prej vrnejo, se o Gregorju — kakor druge ptice — »oženijo«, kolikor je pač lanskega naraščaja in kolikor jih je čez zimo ovdovelo. Sicer pa »zakonska« zveza pri teh pticah drži »do groba«.

Pari popravijo svoja stara gnezda in zgradijo nova. Srakam se pri tem bolj mudi kakor vranam. Sračje gnezdo je narejeno iz dračja in zemlje ter znotraj obloženo z bilkami in dlakami. Ima tudi »nadstrešje«, po možnosti iz trnatega vejevja, in z vhodom od strani. Vanj sraka znese v začetku aprila ali tudi že konec marca 6—8 zelenkastih ali rjavo belkastih jajc z rjavimi lisami in pikami. Velikosti 33×22 mm.

Tudi siva vrana si zgradi gnezdo iz suhih vej in vejic ter zanj uporabi manj zemlje kakor sraka. Obloži ga z mahom, bilkami ali celo s cunjami. Toda brez »nastreška«, kajti vranji par si gnezdo namesti najraje v krošnji iglastega drevesa, kjer so veje nad gnezdом že nekaka streha. Vanj vrana znese 3—6 modrikasto zelenkastih jajc, ki so rjavo in črno pegasta. Velikosti 40×30 mm.

Pri sraki kakor pri vrani valita le samici, medtem ko sta samca budno na straži v bližini gnezda. Sračji goliči se izvalijo v 18 dneh, vranji pa v 19 dneh.

Znašati gnezdo, nesti jajca, valiti — za to je potrebna večja zmogljivost, za večjo zmogljivost pa tudi več hrane. Stara dva pospešeno stikata za živežem, sicer je pa v času valjenja ta naloga v glavnem poverjena samcu. Ker so srake in vrane vsejede ptice, jim hrane na splošno ne primanjkuje.

Ko se izvalijo mladiči, je potreba po hrani iz dneva v dan večja, kajti goliči neprestano odpirajo svoje kljune in tem več zahtevajo, čim večji so. To je prav v času, ko tudi druge ptice pevke gnezdijo. Tedaj se prične ropanje gnezd »na veliko«. Bistrim sračjim in vranjim očem je težko prikriti kakšno gnezdo oziroma

jajčeca, ki so poslastica tem črno-kljunim pticam. Kdor je kdaj nastavljal s fosforno emulzijo zastrupljena jajca ter opazoval srake in vrane, s kakšno vnemo in požrešnostjo se vržejo na nastavljena jajca, ta si lahko predstavlja, kako bliskovito je uničeno tudi fazanje, jerebičje, račje itd. gnezdo, ki ga odkrijejo vrane in srake. Tudi prenekateri zajček gre, kljub svoji varovalni barvi, skozi vranji ali sračji želodec v večno lovišče.

Pred leti je prišel v Slovenijo na obisk lovski strokovnjak s Češkoslovaške. Pa je v razgovoru med drugim rekel: »Ko sem se vozil po vaši deželi, sem videl po vaših poljih in gozdičih mnogo srak in vran. Takoj sem vedel, da je v teh krajih male divjadi zelo malo.«

Toda številnost srak in vran se v naših loviščih še povečuje, obratno

pa se še nadalje manjša stalež male divjadi. Ne le, da mali divjadi primanjkuje ustreznega kritja (remiz), tudi vrane in srake so velik razlog, da z naših polj zginja fazan, jerebica, zajec. Pred kom pa remize sploh nudijo kritje mali divjadi, če ne v veliki meri tudi pred vranami in srakami! Skoraj vsak lovec je že opazoval jato vran, kako temeljito preišče njivo, travnik. In to dan za dnem. Kaj se sploh more rešiti pred močnimi vranjimi kljuni!

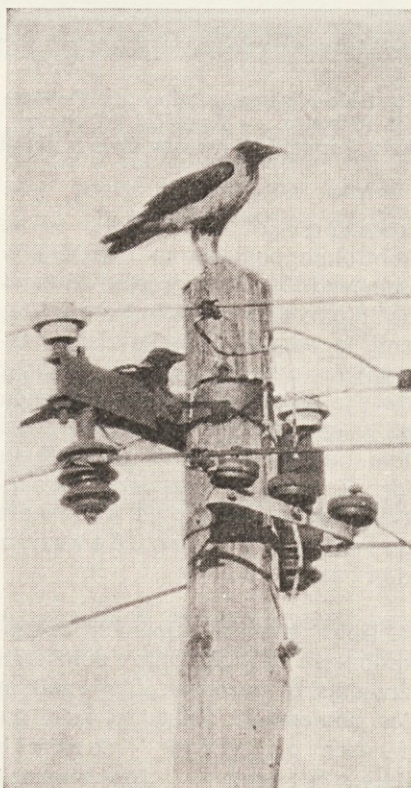
Izredno važna naloga lovskih organizacij kakor tudi posameznih lovcov v pomladnem času je: kar najbolj zmanjšati število sivih vran in srak! In zakaj prav spomladi? Zato, ker je lov najbolj učinkovit prav v tem času na vranjo družino, ki tu živi pretežni del leta, se tu razmnožuje in tu naredi tudi največ škoda. V zimskem času se naše srake in vrane pomaknejo na splošno nekoliko južneje, k nam pa prilete vrstnice iz severnejših krajev.

Nastavljati vranam in srakam kokošja jajca, zastrupljena s fosforno emulzijo, že več let ni dovoljeno. Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč pa ne dovoljuje uporabe vabnikov (sove uharice ipd.), kajti na takih lovih so se dogajale velike nepravilnosti. Koliko raznih drugih ptic — poleg sivih vran, srak in šoj — je bilo postreljenih (kanje, sršenarji itd.)! Zdaj sta pa od marca do septembra zaščitena še skobec in kragulj, ki zelo rada priletita pogledat ali celo napast vabnika — sovo uharico.

Število lovcov je po lovskih družinah tako zelo naraslo, da sem in tja že tožijo, češ saj ni več možnosti za lov. Kaj da ga ni! Tudi lov na sive vrane in srake ne bi smel biti nikomur pod čast! In odstrel večjega števila sivih vran in srak nikjer ne bi smelo biti več vprašanje! Sraka in siva vrana sta divjad in lov nanju bi moral biti enakovreden lovu na drugo divjad! Lov na srake in sive vrane je celo težavnejši od lova na prenekatero drugo divjad. Zakaj potem tako malo udejstvovanja pri

Siva vrana, par

Foto K. Mlinar

lovu na srake in vrane! Z lovom na te ptice dokažimo, da mik lova ni le meso (divjačina) in trofeja! Spomladanski lov na vrane in srake naj bi bil sploh privlačen, saj v marcu, aprilu in maju skoraj ni drugega lova. Z odstrelom sivih vran in srak lovišču tudi zelo koristimo, saj s tem rešimo prenekatero gnezdo koristnih ptic pevk, fazanov, jerebic, rac itd. Pomagamo pa tudi kmetovalcu, saj so predvsem sive vrane tiste, ki mu pulijo po njivah kalečo koruzo, ne pa večkrat krivično obdolženi fazani. Jate sivih vran, ki se spomladi nemoteno številčno okrepijo z novim zarodom, jeseni lahko naredijo tudi na zorečih koruznih poljih zelo veliko škodo. Niso redki primeri, ko vrane naredijo več škode na koruzi kakor divji prašiči, čeprav stalež le-teh v območju ni tako majhen. Po strokovni sodbi kmetovalcev, ki sem jo prebral v Kmečkem glasu, ena sama vrana med setvijo in zorenjem koruze požre oziroma uniči na dan od 15 do 20 dkg zrnja. S tem pa seveda ne trdim, da srake in vrane kmetovalcu ne naredijo tudi nekaj koristi s pokončevanjem različnega mrčesa in miši.

A ne kaže le tarnati zaradi predpisov, češ da onemogočajo zatirati vranji in sračji rod, pač pa je treba lovsko udejstvovanje ustrezno preusmeriti. Poglejmo, kako ponekod takšno udejstvovanje uspeva!

So predeli — gozdiči blizu človeških naselij, smetišč, voda — kjer rade gnezdijo srake. V aprilu so drevesne krošnje skoraj še gole in sračje gnezdo lovec opazi že od daleč. Nekaj lovcev na jutranjem sprehodu skozi tak gozdič lahko odkrije več sračjih gnezd. Če ob udarcu po deblu zleti iz gnezda sraka, so v njem skoraj gotovo jajca ali pa mladiči goliči, ki jih je sraka grela. Če je možno splezati do gnezda in pobrati jajca ali pokončati mladiče, je uspeh najotipljivejši.

Lovski pripravnik, ki je znal tudi dobro plezati, ter njegov lovski mentor sta v enem aprilskem nedelju

Sračji par

Foto K. Mlinar

skem dopoldnevu sama pobrala iz gnezd 24 sračjih jajc in uničila 3 mladiče. Jajca sta skrbno zavila v papir, jih zložila v škatlo in v nahrbtniku prinesla domov, gospodarju v dokaz, delno pa tudi zato, da jih pokažeta drugim pripravnikom, kakšna sploh sračja jajca so.

Seveda mentor ni pozabil lovskega pripravnika na tem lovskem pohodu poučiti tudi o lovski etiki: Sraka in vrana nista krivi, da jima je narava določila tak način življenja. Tudi srake in vrane so del narave in jih človek nima pravice iztrebiti. Dolžan pa je zmanjšati njihovo število. Če drugače ne gre, pač tudi z lovom spomladi. Tudi srake in vrane so živa bitja, ki jih človek nima pravice mučiti. Ravnati mora tako, da mladiči ne ostanejo brez staršev, da ne trpijo in poginjajo od lakote. Zato je z lovskoetičnega stališča primernejši čas za spomladansko pokončevanje vran in srak prva polovica aprila, ko so na splošno v gnezdih šele jajca. Če pa lovec odstrela mladičem v gnezdu stara dva, je njegova obvezna dolžnost, da takoj uniči tudi mladiče. Če odstrela enega staršev, skrb za prehranjevanje celotnega gnezda pade samo na enega, zato nujno vsi mladiči ne morejo dobiti zadosti hrane. Zato mora lovec v takem primeru po možnosti čimprej odstreliti še drugega starša, gotovo pa uničiti mladiče.

Na seji izvršnega odbora LD so

sklenili, da izvedejo tri obvezne spomladanske love na vrane in srake, dva v aprilu, enega v maju. V vsakem revirju posebej, vendar istočasno. Načrte lovov za vsak revir pripravi vodja revirja. Kako so izvedli prvi lov v revirju A.? Zbor lovcev je bil v nedeljo še pred svitom. Po navodilu vodje revirja so se lovci razšli v manjših skupinah pod vodstvom postavljačev in zasedli streže s čim boljšim kritjem, od koder so bile s strelji dosegljive točke, kamor zjutraj vrane najraje prilete. Strelci so bili tako razporejeni na vseh važnejših mestih revirja.

Posebno skupino je vodja tudi še pred svitom razporedil po pobočju, od koder so lovci opazovali sosednji smrekov gozdič, kjer rade gnezdijo vrane. Naloga lovcev je bila: ob jutranjem preletavanju vran točno ugotoviti drevesa, na katerih so gnezda. Po enournem opazovanju — večinoma z daljnogledi — se je bilo treba čim manj opazno približati gnezdnom, odstreliti vsaj enega izmed obeh gnezdilcev, po možnosti splezati do gnezda ter pobrati jajca. Če pa to ni bilo izvedljivo, je bilo treba gnezdo pre-streliti.

Opoldne je bila akcija revirja A. pri kraju: 20 lovcev je ustrelilo 5 vran, pobralo iz gnezd 6 jajc in prestrelilo 2 gnezdi. Se razume, da je bil najuspešnejši lov v prvi jutranji uri, kajti vranji rod je prebrisan.

Je poginila zaradi stekline?

Foto M. Mali

Odstreljenih vran vodja revirja ni zavrgel, ne le zato, ker je po poslovniku LD prepovedano razmetavati uplenjeno divjad po lovišču, pač pa tudi zato, ker se mu kmetje

vsako leto priporočajo za strašila. Vrane je iztrebil, odrli oprsje in izrezal mesnate dele, potem pa vsako z razpetimi perutmi pribil na palico ter jih dal sušiti na sončen

prostor pod kozolec. Kmetje namreč zatrjujejo, da takó razpeta vrana, obešena na prekli, zibajoča se v vetru, dalj časa učinkovito odganja vrane z njive, posajene s koruzo. Glavno je, da strašilo učinkuje, ko koruzni kalčki poganjajo iz zemlje.

Nekatere lovske družine skušajo poživiti lov na te ptice s ponovno uvedbo točk za ustreljene sive vrane in srake ter pobrana njihova jajca. Druge LD za določeno število odstreljenih vran in srak priznajo opravljeno delovno uro. Tretje LD so pa v svoje poslovniške uvedle določilo, da plačajo naboj za vsako odstreljeno vrano in srake ter za večje število uplenjenih vran in srak dajejo posebne nagrade. Seveda je vsak odstrel vrane ali srake treba dokazati s parom njenih nog.

Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (iz leta 1976) uvršča med divjad vse vrane (Corvidae): šojo, srako, krekovta, planinsko vrano, planinsko kavko, poljsko vrano, črno vrano, sivo vrano in krokara.

Izmed navedenih pa je dovoljeno loviti vse leto le sivo vrano, srako in šojo. Vse druge ptice iz družine vranov so zaščitene vse leto!

Torej napisano o vranih v obeh izdajah Slovenskega lovskega priručnika (iz leta 1971 in 1974) ne velja več! Kajti tam je — po prejšlovskem zakonu — samo krokara uvrščen med divjad in med nezaščitene vrane je tudi poljska vrana, ki pa jo sedanji zakon ščiti skozi vse leto.

Iz razgovorov tudi zvemo, da nekateri lovci še vedno sivo vrano zamenjujejo za poljsko vrano in obratno, češ da je poljska vrana pač vrana, ki se spreletava nad našimi polji. Zato ponovimo znova: siva vrana je delno sive in delno črne barve, poljska vrana je pa popolnoma črna kakor črna vrana in v Sloveniji sploh ne gnezdi, izjemoma morda v Prekmurju.

STEKLINA NA OBMOČJU SR SLOVENIJE

Od 16. 2. do 15. 3. 1980 so z območij 25 občin SR Slovenije laboratorijsko preiskali glede na steklino skupno 184 živali oziroma njihovih delov (139 lisic, 12 psov, 12 mačk, 18 srnjadi, 1 kuno, 1 podlasico in 1 volka).

Veterinarski viruloški inštitut v Ljubljani je ugotovil steklino pri 1 lisici z območja občine Celje, pri 4 lisicah z območja občine Dravograd, pri 2 lisicah z območja občine Jesenice, pri 1 lisici z območja občine Lendava, pri 3 lisicah z območja občine Mozirje, pri 2 lisicah z območja občine Radlje ob Dravi, pri 5 lisicah in 1 srni z območja občine Ravne na Koroškem, pri 6 lisicah in 1 srni z območja občine Slovenj Gradec, pri 10 lisicah z območja občine Velenje in pri 2 lisicah z območja občine Žalec.

Nanovo so torej odkrili bolezen na območju občin Celje, Radlje ob Dravi in Žalec, medtem ko se v že prej okuženih občinah steklina ponovno pojavlja. Najštevilnejši pojavi stekline so bili v tem času v koroški regiji (19) in v sosednji občini Velenje (10), ali 76,3 % vseh pojavov stekline na območju SR Slovenije.

Pojavljanje stekline na območju občin Celje in Žalec, v žariščih, ki so več kot 40 km oddaljena od meje, z gotovostjo kažejo, da ne gre več za živali, ki bi prišle že okužene iz Avstrije. Gre za lisice in zlasti srne, ki so se okužile že na območju SR Slovenije. To pomeni, da na območju ob avstrijski meji ni uspelo to, kar je uspelo v Pomurju (zadržati namreč bolezen v obmejnih občinah).

Verjetno gre za manj ugodno oblikovitost terena, ki v koroško-velenjski regiji zmanjšuje učinkovitost lovcev in njihovih organizacij, usmerjeno v redčenje lisic, kar pa lovci v ravninskem delu lendavske in murskoboške občine še nadalje uspeva.

Zelo pomembno je, da v naporih pri redčenju lisic ne popustimo. V nasprotnem primeru lahko pričakujemo, da se bo bolezen še hitreje širila v notranjost Slovenije.

To je prav gotovo naloga, ki se ji lovci in lovske organizacije okuženih in neposredno ogroženih občin ne morejo izogniti.

Pomembno pa je, da lovske organizacije tesno sodelujejo z občinskimi veterinarskimi inšpekcijami ter veterinarskimi postajami in zavodi. Le tako lahko zagotovi večjo učinkovitost pri svojem prizadevanju, kar je gotovo tudi širši družbeni interes.

Karel Gošler

Plodonosno gozdno drevje za izboljšanje prehrane divjadi

Konrad Sajdl

Precej več kakor polovico lovne površine naših lovišč pokrivajo gozdovi. V nižinah in hribovitem svetu prevladujejo listnati ter mešani gozdovi, v višjih legah, vse tja do gozdne meje, pa so pretežno iglavci. Sestav drevesnih vrst v naših gozdovih je zelo pester. Med njimi je nekaj takih, ki pogosto in obilno dajejo večje ali manjše plodove, katerih del je namenjen razmnoževanju vrste, vse drugo pa je na razpolago divjadi in drugim prebivalcem gozda za hrano. Takemu gozdnemu drevju pravimo — plodonosno. V sklopu življenjske združbe (biocenoze) je neprecenljive vrednosti in končno tudi gospodarsko zelo pomembno.

Nekatere lovske organizacije pri nas so si v času svojega obstoja pridobile v last ali zakup zemljišča, na katerih urejajo krmne njive, remize in podobno. Del teh zemljišč ostane vedno neobdelan, predvsem če gre za povsem gozdna tla. Na takih tleh se pa izplača gojiti plodonosno drevje, še posebno, če je že nekaj tam raslo.

Star domači kostanj — zelo koristen v lovišču
Foto K. Sajdl

Navedimo nekaj najpomembnejših drevesnih vrst, ki pridejo v poštev za umetno gojitev.

Domači kostanj (*Castanea sativa*) uspeva pri nas na dobrih in srednje dobrih tleh do nadmorske višine 600 m, posebno tam, kjer raste vinska trta. Obrodi več ali manj vsako leto že pri starosti 20 let. Ob negi pa tudi prej. Vzgojimo ga lahko, da posadimo seme — plodove ali sadike. Najbolje je, da plodove posadimo jeseni, takoj ko dozore. Če je le mogoče, posadimo plodove v ježicah. V nasprotnem primeru moramo plodove prevleči z minium barvo ali kakim drugim sredstvom proti mišim. Kolikor se odločimo za pomladansko saditev, moramo plodove stratificirati: jih prek zime hraniti v zračni kleti, pomešane s primerno vlažnim svižem (droben pesek). Plodove posadimo v razdalji do enega metra. V vsakem primeru damo v plitvo jamico 2 do 3 plodove skupaj. Po enem letu izpulimo odvečne sadike, katere s pridom uporabimo za nadaljnjo saditev. Praviloma bi morale biti sadike vzgojene v gozdnih drevesnicah, kjer bi si jih lahko preskrbeli. Pogozdujemo v jeseni ali spomladi. Glede na razpoložljivo zemljišče sadimo plodove tako, da bi vzgojili redkejša posamezna drevesa, ali pa bodoči sestoj. Gostota je močno odvisna od nadaljnje nege nasada. Kolikor bomo nasad skrbno negovali, plodove sadimo bolj na redko, v razdalji 3 do 6 m, saj je naš namen vzgojiti drevesa z močno krošnjo, ki obilno obrodi. V pregostih nasadih pa narava opravi svoje. Sicer jih kasneje vedno lahko poljubno redčimo. Dobro je, da pred vsako zimo posamezna drevesca zaščitimo pred objedanjem divjadi in drugimi poškodbami. Kolikor bi po nekaj letih opazili, da drevesca slabo uspevajo in če so poškodovana, jih v februarju ali marcu, vsekakor pred začetkom vegetacije, z ostro sekuro odsekamo tik ob zemlji (resurekcija). Iz tako nastalih panjičev še isto pomlad odžene več poganj-

Domači kostanj (levo) in bukev (desno)
Foto K. Sajdl

kov bujne rasti, katere kasneje predčimo.

Hrast — graden (*Quercus sessiliflora*) je med vsemi hrasti najkoristnejši. Razširjen je po vsej Sloveniji do nadmorske višine 800 m. Največ, kar doseže, je, da zraste v mogočno, do 40 m visoko drevo. V hribovitem svetu in na skromnih tleh pa je rast bistveno slabša, vendar ne tako slaba, da se ga ne bi izplačalo gojiti. Pri saditvi plodov oziroma sadik ravnamo na enak način kakor pri domačem kostanju.

Hrast — dob (*Quercus pedunculata*) je najti po vsej Sloveniji. Za razliko od gradna pa uspeva le v ravninskem svetu ob rekah in potokih, na dobrih globokih tleh. Naj omenim, da so deloma ohranjeni sestoji doba in celo delček pragozda v Krakovskem gozdu pri Kostanjevici na Krki. Tudi dob vzgajamo na enak način kakor prej omenjeni drevesni vrsti, le da resurekcija pri obeh hrastih ni posebno uspešna in skoraj ne pride v poštev.

Za lovsko gospodarstvo so pomembne še naslednje drevesne vrste: cer (*Quercus cerris*) puhasti hrast (*Quercus pubescens*) navadna bukev (*Fagus silvatica*) beli gaber (*Carpinus betulus*) divji kostanj (*Aesculus hippocastanum*)

lesnika (*Malus silvestris*)

Hrast graden (*Quercus sessiliflora*)

divja hruška — drobnica (*Pirus piraster*)
brek (*Sorbus torminalis*)
jerebika (*Sorbus aucuparia*)
mokovec (*Sorbus aria*)
češnja (*Cerasus avium*).

Razen teh so pomembne tudi nekatere vrste grmovja, kar pa bi bilo preobširno naštevati. Večino naštetih drevesnih vrst se da tudi umetno vzgajati. Zelo važno pa je, da o tem, kje, kdaj, kako in kakšne drevesne vrste bomo gojili, odloča strokovnjak.

Druga dejavnost, ki je z gojitvijo plodonosnega gozdnega drevja tesno povezana, je varstvo tega drevja, posebno pa že obstoječih drevesnih vrst, ki jih je na srečo v naših gozdovih še precej. V teh prizadevanjih pa bomo uspešni le, če bomo našli razumevanje pri gozdarjih, kmetih in vseh drugih, ki s svojimi dejavnostmi posegajo v življenjski prostor divjadi. Zato določila o gojitvi in varstvu plodonosnega gozdnega drevja ne smejo manjkati v družbenih dogovorih, samoupravnih sporazumih, predvsem pa ne v lovskogospodarskih načrtih, ki jih ravnokar sestavljamo.

Gojitev in varstvo omenjenega drevja sta neločljivo povezani z gojitvijo divjadi, saj se s plodovi gozdnega drevja hrani skoraj vsa naša rastlinojeda in mesojeda divjad. Plodovi navedenega drevja so viso-

ko kalorična hrana, ki zelo ugodno vpliva na zdravje, razvoj, telesno stanje in razmnoževanje divjadi. Poglejmo učinek prehrane s plodovi gozdnega drevja in vzemimo le dva primera naše najmanjše in največje divjadi. Polhi se zelo razmnožijo, rejeni so in loviti se jih izplača le takrat, kadar močno obroditja bukev in hrast. V letih obroditve gozdnega drevja se številčnost divjih prašičev poveča do 150 % na osnovni stalež. S plodovi omenjenega drevja se hranijo še jelen, damjek, srna in muflon. Od mesojedov pa medved, jazbec, lisica in kune. Tudi pri njih je vpliv te vrste hrane zelo ugoden, vendar manj očiten. Malih sesalcev in veliko vrst pernate divjadi ter ptic, ki se hranijo predvsem z drobnejšimi plodovi in semenjem gozdnega drevja, ne bom našteval.

Koristi plodonosnega gozdnega drevja so torej velike, zato moramo gojitvi, varstvu in zaščiti tega drevja nameniti več skrbi kakor doslej.

Cer (*Quercus cerris*) raste pri nas po gričevju skupaj z bukvijo in gradenom. Drevo doseže 45 m višine. Razširjen je po vsej Sloveniji, razen na Koroškem. Želod dozori šele drugo leto. V prvem letu so želodi zelo drobni, tako, da jih težko opazimo. Šele drugo pomlad začno vidno rasti. Najprej ozelenijo luske na kupoli, ki so nitaste in kaveljčaste, zavite in zašiljene. Na ta način dobi

Puhasti hrast (*Quercus pubescens*)

Hrast dob (*Quercus pendunculata*)

kupola značilno obliko, po kateri se cer razlikuje od vseh drugih vrst hrastov. Žir je temno rjav, ter ima fine vzdolžne brazdice. Listi so kratkopecljati. Dolžina peclja je od 0,5 do 2 cm. Dolžina lista je od 10 do 12 cm. Listne krpe so priostrene. Pri dnu so listi klinasti ali zaokroženi. Lubje na starejših drevesih je sivo in razpokano. Razpoke so dolge, globoke in široke. V razpokah je lubje rdečkasto.

Dob (*Quercus robur*) = (*Quercus pendunculata*) je razširjen po vsej Sloveniji. Drevesa, ki rastejo na samem, imajo veliko zaobljeno krošnjo in kratko deblo. V sklenjenem gozdu razvije dob ravno, visoko deblo z majhno krošnjo. Drevesa, ki rastejo na samem, imajo tudi globlje razpoke v lubju kot drevesa v sklenjenem sestoju. Listni pecelj je kratek in dolg največ 1 cm. Listi so 7 do 12 cm dolgi in 4 do 7 cm široki. Na vsaki strani je 4 do 5 celorobnih krp. Dno lista je srčasto izrezano. Plod želod se pokaže iz kupole (skledice) v drugi polovici julija. Dozori v začetku oktobra. Skledica obdaja želod samo v spodnji četrtini ali tretjini. Na vsakem peclju, ki nosi plodove, so po trije želodi. Želod doba ima vzdolžne temne proge. Če se želod posuši, proge izginejo, vendar se zopet pojavijo, če je namočen v vodi. Na dnu ima vsak želod okroglo, ravno ali nekoliko izbočeno belkasto pego, ki ima pikčast oz. izbrazdan rob. Zunanja površina kupole je pokrita z luskami, ki so razvrščene v vretencih ali pa vijakasto. Luske se tesno prilegajo kupoli. Rob je gladek in oster. Oblika in velikost želoda sta zelo različni. Želod je večinoma 2—3 cm dolg in 1 do 1,5 cm debel (jajčast ali vretenast).

Graden (*Quercus sessiliflora*) je razširjen po vsej Sloveniji. List gradena ima 5 do 7 parov krp. Na spodnji strani lista je ob srednji žili slabo dlakast.

Dno lista je klinasto ali malo srčasto. Pecelj je daljši kot pri dobu in doseže od 1 do 4 cm dolžine. Želod je krajši in debelejši kot pri dobu, na vrhu je nekoliko vtisnjen in nima vzdolžnih temnih prog (niti v vlažnem niti v suhem stanju). Skodelica ima obliko polkrogle, rob je raven. Lubje debela je tanjše in bolj plitvo razpokano kot pri dobu.

Puhasti hrast (*Quercus pubescens*) = (*Quercus lanuginosa*), imenovan tudi puhavec. V Sloveniji je zelo pogost in razširjen na Štajerskem, Notranjskem, Primorskem in v Istri. Drugod po Sloveniji raste raztreseno. Raste na kraških in apneniških tleh ter zraste do 20 m visoko. Rast drevesa je navadno nepravilna. Listi so dolgi od 6 do 12 cm. Krpe so tope in grobo zobčaste. Mladi listi so na obeh straneh puhasti, pozneje samo spodaj. Želod je zelo hranljiv in ga divji prašiči, tako kot domači prašiči, zelo radi jedo. Podoben je želodu gradena, vendar je znatno manjši. Lubje je temno kot pri gradenu, toda debelejša, bolj gladko in nepravilno razpokano. Luske na skledici so, kakor pri gradenu in dobu, majhne in se širijo nekoliko čez rob skledice. Rob skledice je zaradi tega zobčast.

Jerebika (*Sorbus aucuparia*) raste raztreseno po vsej Sloveniji. Je nizko drevo, visoko od 10 do 16 m, ki ima okroglasto, precej redko krošnjo. Listi so lihopnati, od 10 do 20 pa tudi več cm dolgi, sestavljeni iz 11 do 15 lističev, ki so zgoraj temno zeleni, spodaj pa svetli. Skupni pecelj je često rdeč-

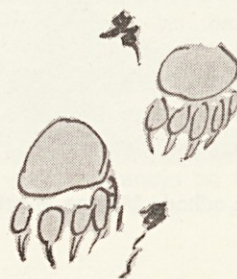
kast. Plodovi, ki rastejo v šopih, so sprva rumeni, pozneje svetlo rdeči, okrogli, 7 do 9 mm debeli. Na vrhu imajo ostanke čašnih listov (temna pika). Deblo jerebika je valjasto. Lubje je svetlo sivo, gladko, pokrito s prečnimi lenticelami (pore za izmenjavo plinov). Na starejših deblih lubje deloma razpoka.

Mokovec (*Sorbus aria*) raste po vsej Sloveniji. Razvije se v grm ali nizko drevo, predvsem v višjih predelih. Listi so celi, nerazložno krpasti, na robovih dvakrat napiljeni, 6 do 12 cm dolgi in 4 do 6 cm široki. Zgoraj so sivo zeleni in bleščeči. Spodaj so gosto belo polsteni. Pecelj je 15 do 20 mm dolg. Dno lista je klinasto ali pa zaokroženo. Nepravi plod je jajčast, velik kot češnja, rdeč ter belo pikčast (kakor da bi bil posut z moko).

Brek (*Sorbus torminalis*) raztreseno raste po vsej Sloveniji. Listi so pri dnu srčasti ali pa odrezani, globoko in ostro krpasti (7 do 9 krp). Krpe so priostrene in napiljene. Listi so dolgi 10 do 16 cm, široki pa 5 do 8 cm. Plodovi so okroglasti, do 1,5 cm dolgi, sprva rdečkasto rumeni, pozneje pa rjavi in svetlo pikčasti.

Raste grmasto ali pa kot manjše drevo v hribovitih gozdovih. Krošnja je zaobljena. Lubje ima prečne lenticle in kasneje razpoka.

Podatki so iz knjige R. Erker, *Opis gozdnega drevja in grmovja — Dendrografija, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1957.*

jo sončni žarki v čudovitih mavričnih barvah. V meni buči, mogočni zvoki me objamejo. Oda življenju. Grmovje oživi in prvi klici ptic izženo turobno praznino zvokov. Nekam zaspano se spreleti šoja.

Zadnje meglice se raztapljajo, vedno dlje mi seže oko. Zajec priskaklja in izgine v globači. Nekje daleč zaslutim odjek kavkanja nemirnega osamljenega rdečega lisjaka bele divjine. Nekaj prvinsko nežnega je v njem, nekaj kakor globok odsev samote, pomešan z zvenom vabila v novo življenje, kakor beg iz tega neprijaznega sveta. Kunji sled se vije po razmočenem snegu in izginja med mladim smrečjem. Kaplje krvi na beli zaplati pričajo o krvavem, neizprosnem boju za obstanek. Zamišljen poslušam in vpijam prebujajoče se, tleče življenje. Krik ptiča iz gostega leščevja vzemiri spokojnost, z vso ostrino življenjske stiske zaseka v uho. Hladen dih vetra odnaša osamele liste z drevesnih ramen.

Narava spi, dnevi so še kratki in hladni. Sneg in slane belijo hrib in dol. Visoko pod svodom neba krožita kanji. Njun let riše široke krožne like v geometrijo neba, do-

Samotno brezpotje krimskih gozdov

Tone Komat

Posvečeno Lojzetu Mačku, velikemu poznavalcu divjadi in narave, mojemu lovskemu učitelju, ki mi je odkrival lepote in skrivnosti krimskih gozdov.

Še preden svit razžene mrak po grapah, jarkih in grmovju, že pomodri mračna sivina noči. Ta odtenek neskončno nežne sinjine na temračnem in mrkem ozadju neba je le uvertura v veličastno simfonijo rojevajočega se dne. Že ga

slutim, nekje za Petelinjim vrhom, sonce, ogenj življenja. Vršičke smrek oblije nenavaden žar, kakor da bodo zdaj zdaj zagoreli. Kot val se razlije sinjina po nebu. Tleča oranžna krogla vzplamti in v deliriju življenja preplavijo sončni žarki gozd, prebodejo bele meglice in preženo temo. Sence begajo in izginjajo v svetlobi. Rosne kaplje, zledenele, so kakor oveseni, okameneli biseri, na katerih se poigrava-

Teloh — znanilec odhoda Morane in prihoda Vesne

Foto I. Kalan

kler ne izgineta za vrhovi dreves. Raz smrečje se vsuje snežni drob, veverica je, ljubki gozdni škrat. Le kaj jo je dvignilo iz toplega gnezda? V vejevju uzrem opuščeno ptičje gnezdo, zadnji ostanek toplote v mrzlem svetu zimske narave. Med bodičevjem skaklja stržek. Spreleti se med vejevje podrtih smrek. Je kakor privid davno umrlega poletja, vsa življenjska sila žari iz njega. Zamaknjen sem v spečo belino gozda in v pravljíčnost jutra.

Sam sem, popolnoma sam, vsi spomini so zledeneli v meni. Od nekod prileti drobna žuželka. Od kod in kam? Najbrž je to njen zadnji let. Njeno že rojeno potomstvo pa varno ždi v tisočerihih nišah, iz katerih ga bodo zvabili prvi pomladni sončni žarki. Življenje in smrt si večno podajata roki. Življenje pada v smrt in iz smrti vstaja novo, še lepše, še močnejše. V neustavljivem vrtincu se prepleta dvoje: dobro in zlo, življenje in smrt. Boj za obstanek je osnovni zakon vsega živega. A geslo je le eno: živeti! Kako zapleteno in kako enostavno hkrati. Misli mi izginejo, kakor razbit vrč sem. Počasi se zlepi, stresem iz sebe stare, vedno prebujajoče se sanje in stopim na stezo.

Srebrno ivje se mi lepi čez obraz. Obrišem si ga z rokavom. Med suhimi vejami ždi razpeta, pozabljena, iz vilinskih niti spredena pajčevina, čudovito delo gozdnega tkalca.

Vrhovi golih dreves in kešatih smrek nemo drhte v vetru. Med njimi že vidim bleščavo modrega neba. Steza izginja med pomrzlo praproto, zavijem in po stečini koráčim naprej. Toda steza divjadi številnih generacij me nemo privede nazaj na gozdno pot. Kakor prepletanje dveh svetov, človeškega in živalskega. Se bosta mogoče kdaj zopet zlila v eno? Da, nekoč, davno nekoč sta to bilá. Toda neustavljivo se vračam nazaj v naš svet, bedni svet izrojene živalske vrste. Moram se, kajti še vedno sem tujec v naravi. Že od nekdanj me je gozd s svojo mistično privlačnostjo, s svojim utripom življenja, od tistega majhnega sveta med listjem in krošnjami dreves do velikih prebivalcev, ki jim pravimo divjad, vabil v svoj čudoviti svet oblik, barv in neizmerne življenjske sile. Klic narave, klic divjine brezpotij me je že neštetokrat zapeljal. Koliko dni sem že prebil v osrčju gozdov in koliko sem že prebral o njihovih prebivalcih. Življenjski tre-

nutki narave so enkratni, neponovljivi. Nobena knjiga ne more zamenjati, nobena beseda pričarati govorce narave, ki jo le-ta govori tistemu, ki ji ume prisluhniti. Samotnemu popotniku lovca je v lovišču znana vsaka stezica, drevo, globel. Vsak grm mu govori o nekem že davnem neponovljivem doživetju. Koliko je v naravi lepote, ki jo vidi le lovčevó oko in občuti le njegovo srce! Narave ni moč opisovati z vsakdanjim besednjakom modernega, izgubljenega človeka. Narava ni lepa ali grda, dobra ali hudobna, ni pravična ali krivična, bogata ali revna, moja ali tvoja!

Narava je tisto prabitno izhodišče človekovega bivanja na vesoljskem drobci, ki ga imenujemo Zemlja. Človek se je že strahotno oddaljil od te svoje zibelke. Vsak dan jo sodobneje uničuje in se noče zavdati, da ubija tudi samega sebe, da si pripravlja lasten konec. Kje je rešitev, kje je sila, ki bo potegnila človeštvo iz pogube, v katero drvi?

Frr-frrr-fr se spreleti v grmu za mojim hrptom. Počasi okrenem glavo. Dvoje živahnih črnih očesc me vprašujoče gleda. Taščica, ti ljubki rdeči plamenček gozda! Tiho, po prstih stopam. Steza me vodi po mehkem baržunu in zavije ob oglu mahovnate skale. Zeleni listi jele-novega jezika vise z nje. Pod nogami začutim žlebičast svet. Na robu lške sem. Prepadne stene, ovite v rahlo meglico, izginjajo v globino. Ob robu raste gosto šibje, iz dna se dvigajo posamezne oguljene hoje, stezajoč svoje okrnjene, od vetrov pohabljené ude. Tihi, skrivnostni svet lške me vedno navda s tesnobo, z nekim pričakovanjem. Nemir se naseli v meni. V tem skalovju je nekaj prabitnega, nekaj življenjskega. Prvinske sile narave so tu edino načelo večnega gibanja. Neznansko me privlači to okolje, kjer se sedanost spaja s preteklostjo, kjer se mi misel vrača v sivo davnino našega planeta.

Težavna potovanja ptic selivk

Po članku Vitusa B. Dröscherja v reviji »Der Stern« priredil
Aleksander Pajtler

V članku in na skicah so prikazane predvsem selitvene poti ptic iz severnejših delov srednje Evrope, zlasti iz Nemčije. Kako se ptice selivke iz naših krajev vključujejo v te poti, ni prikazano.

Uredništvo

»Kapitan, hitro na most, ptice!« kliče razburjen glas po ladijskem telefonu. Vsekakor, kapitanu tankerja »Star of Bahrein« zastane dih ob naletu tolikih ptic: kakor v Hitchockovem filmu »Ptice« kriči iz tisočev kljunov. Ladijske površine so hitro pokrite s ptičjimi telesi. Gmota ptic polni palubo, sili v kabine, strojnico. In nove in nove jate se spuščajo izpod neba. Priletajo s severa, od Sicilije. Toda drugače kakor v filmu se obnašajo te ptice. Mirno. Celo kak sokol v množici ne povzroča nemira.

Vzrok za ptičji »napad« na tanker in nenavadno obnašanje je kmalu znan: iz jugozahodne smeri se bliža vihar. Ptice so prej kakor mornarji zaznale pretečo nevarnost in iščejo zatočišče.

Na srečo je ladijsko moštvo pticam naklonjeno. Ne stori podobno kakor na nekaterih drugih ladjah, kjer iz strahu pred ptičjim drekom mornarji ptice enostavno z vodnim curkom odplaknejo v morje.

Za ptice, ki so pred nekaj dnevi zapustile srednjo Evropo, bi bil ta vihar, če ne bi našle zatočišča na ladji, gotova smrt. Ob silnem jugozahodnem vetru nikakor ne bi mogle doseči severnoafriške obale, kajti morale bi se boriti proti hitrejšemu vetru, kakor je njihova potovalna hitrost. Ptice »potujejo« 40 do 50 kilometrov na uro. Hitrost leta je odvisna od teže, oblike in velikosti trupa ter kril posamezne ptice. Vedno pa imajo ptice tak tempo poleta, da ob najmanjši možni porabi energije dosežajo ustrezno hitrost in obdržijo potrebno višino. Kako, da to ptice »znajo«, je še uganka.

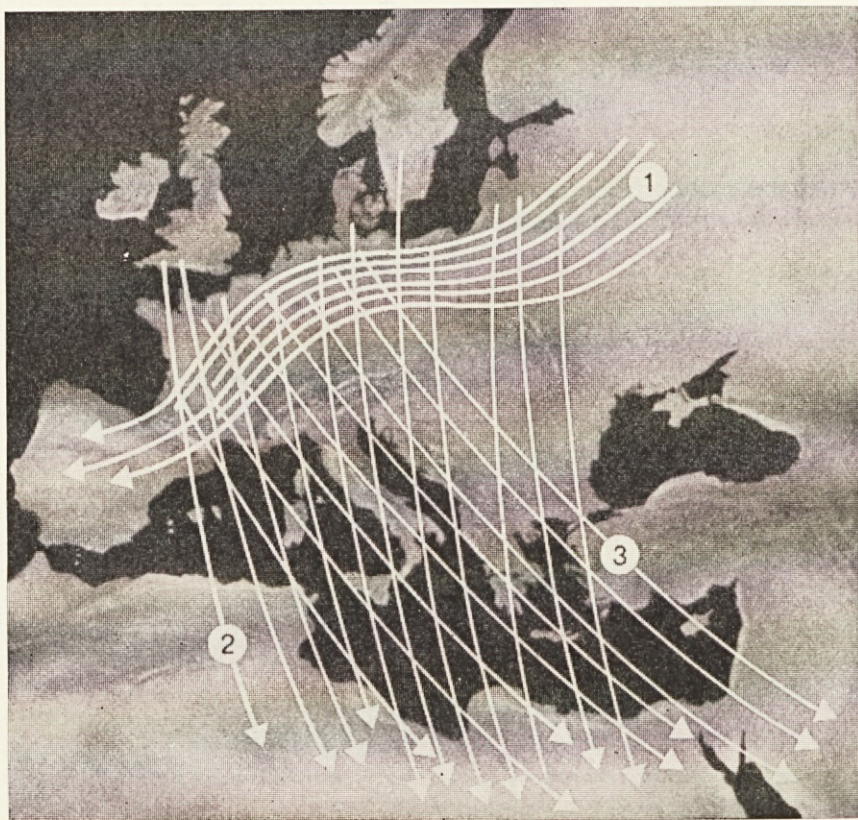
Tudi to, kako ptice »najdejo« svojo selitveno pot, je doslej le deloma

raziskano. Raziskave pri penicah v inštitutu »Max-Planck« vodijo k zaključku, da se selivke očitno ravna po prirojenih selitvenih načrtih in svojem preciznem »notranjem koledarju«. Pri škorcih je znana prirojena orientacija po soncu, medtem ko se žerjavi in mnogi drugi nočni potniki orientirajo po zvezdah. Ob oblačnem vremenu pomaga »notranji kompas«, ki reagira na zemeljsko magnetno polje. Pokrajinske posebnosti, kakor so morska obala, reke, gorstva, so pticam mnogih vrst dodatna pomagala. Nekateri raziskovalci domnevajo, da tudi infra zvok, ki nastaja pri razbijanju valov na morskem obrežju in prodira daleč v notranjost kop-

nega, služi pticam nekaterih vrst za usmerjanje.

Marsikdo se v hladnih jesenskih dneh zavistno ozira za pticami, ki lete v južne kraje. Poznavalci vedo, da so takšna potovanja često polet skozi pekel. Stotine milijonov operjenih letalcev, izmed katerih mnogi tehtajo komaj 20 gramov (kraljiček le 5 do 6 gramov), leti v nočeh, mrazu, pekoči vročini, nevihtah in deževnih frontah čez gorstva, morja in puščave na tisoče kilometrov daleč v osrednjo Afriko ali celo v južno Afriko in se spomladi z istimi težavami spet vrača proti severu. Milijoni teh selivcev pa tudi za vedno ostanejo na tej poti: pobere jih lakota, žeja, se utope, zmrznejo,

Ptice se selijo na jug v različnih smereh. 1. Škorci, taščice in drozgi iz severnejših delov Evrope potujejo v jugozahodni smeri v južno Francijo in Španijo. 2. Kukavice in kovački prelete na širokem območju Sredozemskega morja. 3. Penice, rjavi srakoperji in kobilarji potujejo zopet v jugovzhodni smeri do prezimovališč in se običajno po isti poti tudi vračajo.

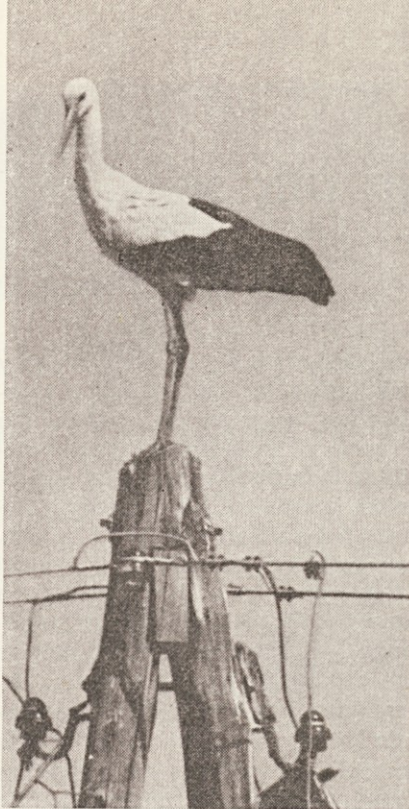
jih uplenijo ujede, lovci... Toda ptice potujejo kljub vsem nevarnostim, kajti zima v severni in srednji Evropi bi bila še hujša.

Samo ptiči, ki so si pravočasno nabrali debelo zalogo maščobe kot gorivo, ki ob krajšanju dnevvov in vremenskih spremembah po instinktu in izkušnji začutijo »potovalno mrzlico« in pravočasno odpotujejo proti jugu, imajo možnost, da preživijo.

Za kukavice, pastirice, trstnice, muharje in mnoge druge pa prelet Sredozemskega morja še ne pomeni konec težav. Široko morje ali prostrana peščena puščava je za te male svetovne potnike enaka zapreka. Ptice potujejo v višini med 300 in 700 metri. Domnevajo, da nekatere ptice prelete Sredozemsko morje v enem samem neprekinjenem poletu. Prav tako pa potem še Saharo. Mnoge dosežejo cilj z zadnjimi močmi. Ko so maščobe porabljene, začne organizem »kuriti« z beljakovinami iz tkiva. Pri tem je srce najbolj prizadeto. Sahara se v zadnjem času vedno bolj širi proti jugu, s tem pa postaja za ptice selivke vedno bolj pogubna past.

Neprekinjene polete so potrdile britanske raziskave med Malto in Gibraltarjem, med drugim tudi radarji na letalonosilkah. Na radarskih zaslonih se vidijo ptice kot drobne utripajoče pike. Ker sta število zamahov peruti in tudi hitrost leta za vsako ptičjo vrsto značilni, je ptice moč na zaslonu prepoznati.

Mnogim pticam pevkam so na vzhodni selitveni poti zadnje počivališče Kreta in drugi egejski otoki. Tu pa jih čaka nevarnost — tamkajšnji sokoli. V ranih jutranjih urah se v širokih verižnih formacijah dvignejo nad obrežja otokov in pričakujejo utrujene prišleke. Mali pevci, kobilarji, kovački, srakoperji, pogorelčki in mnogi drugi, ki so zvečer odleteli z grške celine, zagledajo v porajajočem se dnevu nad počivališčem svoje krivokljune sovražnike. Povratek ni več mogoč, torej se dvignejo v višino nad zase-

Bela štorclja

Foto E. Mlinarič

do in se nato vržejo kot kamen v globino. V gostem otočnem grmičevju so pred sokoli varni. Šele v okrilju naslednje noči odlete zopet dalje. Po preletu Sredozemskega morja jih pričaka Sahara. Po računih profesorja R. E. Moreaua v jesenskem času preleti Saharo 2,5 milijarde selivk. Nad puščavo se dvignejo pred pekočo vročino iz puščavskega peska kakih 2000 m visoko, kjer je potovanje zopet znosnejše.

Polet prek puščave, dolg okoli 2000 km, vse do Čadskega jezera, vodi v glavnem vzdolž starih karavanskih poti. Seveda ne brez vzroka, kajti tu ptice najdejo približno vsakih 100 km kakšno oazo, kjer lahko, ob preveliki utrujenosti, maratonsko potovanje za nekaj časa prekinijo. Razumljivo, da tudi beduini, ki zaidejo na svoji poti, sledi smeri selečih se ptic, ki so zanesljiv kažipot k naslednjemu napajališču. V novem času pa so postale karavanske poti za operjene potnike še zanimivejše. Naj se sliši še tako neverjetno: zaradi onesnaženega okolja! Avtomobilske razbitine vzdolž poti in razna odvržena posoda nudijo pticam zatočišče pred peščenimi viharji.

Koliko to pticam pomeni, je pred nedavnim doživel nemški puščavski raziskovalec George Uwe. Bližal se je peščenim vihar in raziskovalec je za trenutek zapustil vozilo, da popravi razstavljene instrumente. Medtem je priletela skupina lastovk in se skrila v notranjost vozila. Skupini lastovk je sledila druga in še tretja. Raziskovalec, ki se je vrnil, je komaj še našel mesto na sedežu, kajti lastovke so priletavale in priletavale...

Ptica selivka, ki v puščavi ne najde zatočišča pred peščenim viharjem, je izgubljena. Še tedne in mesece po takem viharju leže po puščavi izsušena trupla ptic, dobrodošla hrana puščavskim mišim in puščavski lisici — feneku.

Nevarnosti pri preletu Sahare so verjetno tudi vzrok, da se nizko leteče lastovke združijo v skupine po 15—20 živali. Če bi potovale kakor npr. škorci (iz severnih predelov Evrope se selé samo do Španije) v desetisočglavih jatah in bi zašle v orkan nad morjem ali puščavo, bi bila lahko naenkrat uničena populacija celega področja. Zato se lastovke selijo v majhnih skupinah in v obdobju več tednov. Prav tako se vračajo. Zato torej v pogovoru ena lastovka še ne naredi pomladi.

Kljub temu pa selečim se lastovkam lahko grozi množična smrt in sicer že pri nas v Evropi. Tako se je zgodilo jeseni 1974. Lastovke, več milijonov, iz severne in srednje Evrope so zašle severno od Alp v razsežno področje izredno slabega vremena. Pritisnil je mraz in deževalo je brez predaha. Muhe in drug mrčes, edina hrana lastovkam, so izginili iz zraka. Lastovke so iskale zatočišče po šupah in skednjih in se ogrevale tako, da so se stiskale v večstoglave gruče. V takšnih gručah sicer zelo otrde, na ta način pa lahko prežive tudi do tri tedne stradanja. Ornitologi tedaj govorijo o vremenski selitveni zapor. Če pa se vreme (do sredine oktobra) zopet otopli, lastovke nadaljujejo

pot proti jugu. Toda jeseni 1974 se vreme ni in ni hotelo izboljšati, ostalo je mrzlo in deževno. Lahko bi prišlo do popolnega uničenja severne in srednjeevropske populacije lastovk, če ne bi priskočil na pomoč človek. Sodelavci nemške zveze za zaščito ptic in mnogih drugih društev za varstvo živali so tedaj v tisti akciji pobrali na stotisoče lastovk in jih v letalih prepeljali v Egipt, v Kairo, od koder je večina lastovk lahko nadaljevala pot proti jugu. Nekateri ornitologi so bili tedaj proti posegu človeka in so prlporočali z akcijo še počakati, da se vreme izboljša. Toda vreme se ni izboljšalo.

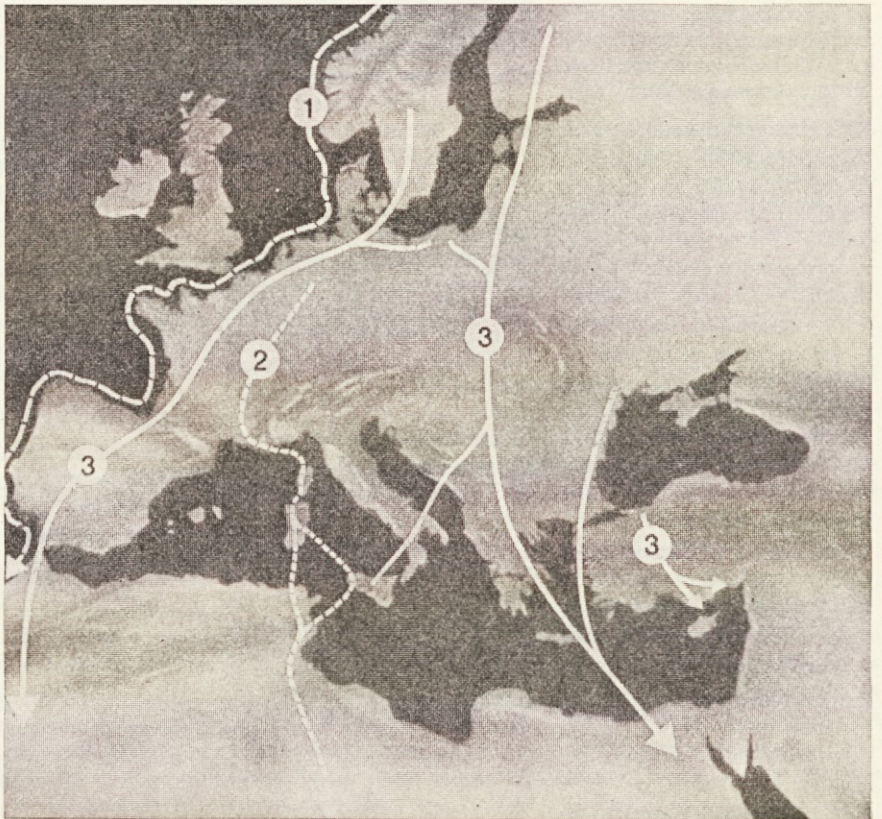
Edine selivke, ki področja slabega vremena enostavno oblete, so hudourniki, ki »potujejo« s hitrostjo 90 km na uro. Tako so hudourniki npr. leta 1977 »odkrili« že severno od Alp, ob lepem sončnem vremenu, da v Padski nižini »vlada« slabo vreme. Odločili so se za nenavadno selitveno pot čez južno Francijo in Španijo. Zaradi izredne potovalne hitrosti so kljub temu dosegli Sahara pred drugimi pticami, ki so morale čakati v severni Italiji na izboljšanje vremena. Od kod hudournikom vremenske napovedi in potem tudi taka »odločitev«, ni točno ugotovljeno, pač le toliko, da so ti ptiči v stanju zaznavati spremembe zračnega pritiska.

Zanimiv pojav pri ptičjih selitvah je tudi klinasta formacija žerjavov, sivih gosi, prib, prosenk, škurhov in mnogih drugih, ko močnejše živali »slabšim« tovarišicam pomagajo. Leta 1973 je letalski inženir dr. Dietrich Hummel dokazal, da eskadrilja letal s poletom v klinu privarčuje 23 % energije. Let v klinu koristi predvsem pticam v ozadju, kjer jih zračno vrtnčenje nekako »sesa« naprej. Vodeča ptica v klinu opravlja najtežjo nalogo. Ko se utruji, jo na vodilnem mestu zamenja ptica, ki je letela na »najugodnejšem« mestu v klinu. Prej vodeča pa se umakne na njeno mesto, da se med letom odpočije.

Štorklje se selijo v dveh smereh, vse do južne Afrike: prek Španije in Gibraltarja ali pa čez Turčijo, Palestino, Sinaj in dolino Nila. Selitvena ločnica med obema skupinama poteka od Zuiderskega jezera na Nizozemskem prek hribov Harca do Allegäua (Algoj) v južni Nemčiji.

1. Obalna čigra (*Sterna macrura* ali *Sterna paradisaea*) se seli po 20 000 km dolgi poti od Arktike do Antarktike in spomladi nazaj, vedno ob morskih obalah.
2. Kmečke lastovke iz severne Nemčije oblete Alpe in potujejo prek Korzike in Sardinije v Tunizijo.
3. Žerjavi potujejo proti jugu v treh zračnih koridorih: čez Španijo, Grčijo ali Turčijo.

Program dela Kluba Diana za leto 1980

Redna letna skupščina Kluba Diana je bila 27. 2. 1980 v prostorih Kluba delegatov v Ljubljani. Pregledal je delo v preteklem letu in začrtal program dela za letošnje leto. Člani Diane so tudi potrdili zaključni račun za leto 1979 in sprejeli poslovnik o finančnem poslovanju Diane.

Poleg članov izvršnega odbora in delegatov posameznih sekcij Kluba Diana se je skupščine udeležil tudi podpredsednik skupščine LZS Bojan Škrk. V svojem govoru je dal koristne napotke za nadaljnje delo in smernice za hitrejši in učinkovitejši razvoj Kluba. Skupščina je bila zaključena s predvajanjem 8 mm filma o alpski divjadi, ki ga je posnel član Kluba Diana.

Delo Kluba Diana je določeno s programsko usmeritvijo, z novim statutom in je pogojeno tudi z organizacijo sekcij in celotnega Kluba.

Klub ima predvsem naloge: — popularizirati snemanje divjadi in krajine za potrebe vzgoje, izobraževanja, propagande ter za varstvo živalskega sveta, s poudarkom na divjadi in krajini (razstave, filmi, založniška dejavnost); — pospeševati in spodbujati likovno in literarno dejavnost, ki na primerni vsebinski in oblikovni ravni predstavlja divjad in okolje ter lov s ciljem, da se kultivirata lovstvo in odnos do okolja; — z razpisi za likovne in literarne stvaritve spodbujati ustvarjalce s ciljem, da se širijo umetniško vredna dela o divjadi, naravi, lovstvu.

Iz navedenega je razvidno, da je Klub zelo razširil svojo dejavnost. Udejstvovanje njegovega članstva ni več le v fotografiranju in filmanju div-

jadi, temveč tudi na likovnem, literarnem itd. področju. Zato je temu ustrezno spremenil svoje prvotno ime »Fotokino klub Diana« v »Klub Diana«.

Naloge Kluba uresničujejo člani, ki jih je v SR Sloveniji 450, s svojim delom v sekcijah v Kopru, Novi Gorici, ETI-Cerkno, Triglavu-Bled, Škofji Loki, Ljubljani, Slovenj Gradcu, Murski Soboti in v Kočevju.

Vse sekcije delujejo samostojno in prilagojeno svojim razmeram ter po svojih letnih programih dela, ki jih sprejemajo na svojih zborih. Ti programi so pogosto zelo obsežni in zajemajo predvsem razstave, sodelovanje z lovskimi družinami in drugimi lovskimi organizacijami, s Fotokino zvezo Slovenije, v posameznih krajih sodelovanje pri vzgoji in izobraževanju svojih članov v foto- in kino- tečajih, s teoretičnim in praktičnim delom ter s predavanji.

Sekcije so združene v Klub s sedežem v Ljubljani, ki ima svoje organe: skupščino, predsedstvo, sekretariat in komisije. Na rednih letnih skupščinah v februarju pregledamo delo v preteklem letu in sprejememo program dela za tekoče leto. Programi sekcij in celotnega Kluba se med seboj povezujejo in dopolnjujejo.

Klub Diana je član Fotokino zveze Slovenije, zaradi sodelovanja v foto- in kino- dejavnosti. Z Lovsko zvezo Slovenije ima Klub samoupravni sporazum o medsebojnih obveznostih in o skupnih nalogah. Z novim statutom, ki smo ga sprejeli v letu 1979, se naša dejavnost razširja iz foto- in kino- dejavnosti še na področje likovnih in literarnih dejavnosti. Zato smo začeli sodelovati tudi z Društvom slovenskih likovnih umetnikov.

Celotno dejavnost po programih komisij, ki jo sprejme skupščina Kluba, financiramo iz lastne založniške dejavnosti. Torej je obširen program omogočen le z delom članov Kluba in brez vsake denarne pomoči. Razmeroma velik ostanek dohodka pri založniški dejavnosti je mogoče zaradi velikega deleža prostovoljnega dela.

Za sedež Kluba nam je Lovska zveza Slovenije dala v

Program skupnih akcij v letu 1980, brez delovnih programov sekcij, v skrajšani obliki:

A KOMISIJA ZA RAZSTAVE IN FESTIVALE

	din
1. Sodelovanje na razstavi NARAVA-DIVJAD-LOVSTVO 1980 (razstava fotografij, dia, filmov)	20 000
2. Razstava fotografij v Strassbourgu in drugih krajih Francije	20 000
3. Druge naloge, arhiv in kolekcije slik ter dia, katalogi razstav sekcij itd.	15 000
Skupaj stroški	55 000

B KOMISIJA ZA KADRE IN IZOBRAŽEVANJE

1. Predavanja, seminarji, tečaji	34 000
2. Pomoč pri ustanavljanju novih sekcij in poživitev dela nekaterih sekcij	7 000
3. Foto lovi	18 000
Skupaj stroški	59 000

C KOMISIJA ZA FILM

1. Dokončanje filma o Bistri	40 000
2. Priprava 8 mm filma o divjadi	10 000
Skupaj stroški	50 000

Č KOMISIJA ZA LIKOVNA IN LITERARNA DELA

1. Sodelovanje na razstavi NARAVA-DIVJAD-LOVSTVO 1980: organizacija razstave novih in novejših grafičnih in slikarskih del ter skulptur članov Kluba na temo »Divjad in krajine«	45 000
2. Divjad v slovenski krajini (delovni naslov): Knjiga s kratkimi teksti o divjadi in s poudarkom na fotografijah divjadi iz naših biotopov. V letu 1980: — teksti (Tone Svetina) — zbiranje posnetkov (komisija za ocenjevanje materialov (Tisk v letu 1981)	—
Stroški skupaj	45 000

D KOMISIJA ZA OCENJEVANJE MATERIALOV

1. Izdelati smernice za zbiranje materialov	
2. Pregledati posnete fotomateriale po sekcijah in zagotoviti korektno poslovanje z diapozitivi	
3. Dva razpisa	
4. Izbor, kopiranje in preodkup materialov za arhiv Kluba za knjigo »Divjad v slovenski krajini«, za založništvo in za potrebe vzgoje in izobraževanja	
Skupaj stroški	115 000

E KOMISIJA ZA FOTOGRAFIJO

1. Teksti za brošuro o snemanju divjadi v rokopisu (tisk v letu 1981)	—
2. Predavanja na tečajih za lovske čuvaje in drugod	—
Skupaj stroški	—

F KOMISIJA ZA ZALOŽNIŠTVO

1. Stenski koledar »DIANA 81« 30 000 izvodov	
2. Novoletne voščilnice, dva motiva 10 000 izvodov	
3. Razglednica 10 000 izvodov	
Skupaj stroški založništva	1 661 000
Skupaj prihodki založništva	2 100 000

najem sobo v Ljubljani na ski 8, ki bosta služila za razširjeno dejavnost Kluba, za osrednji laboratorij in za delo ljubljanske sekcije. Za adaptacijo teh dveh prostorov ter

za opremo smo vložili že približno 450 000 din.

Šele v teh prostorih bomo lahko normalno delali. Vendar pa bodo visoki stroški za vzdrževanje teh prostorov in druge obveznosti zahtevali vsako leto precejšnja sredstva, ki si jih bomo morali zagotoviti z neprekinjeno, prizadevno in uspešno založniško dejavnostjo.

Potrebna je harmonična rast vseh dejavnosti v Klubu. Založniška dejavnost omogoča financiranje tudi vsega drugega dela, založništvo pa je mogoče le s kakovostnimi posnetki divjadi. Zato je posneto foto- in filmsko gradivo osnova za vse široke naloge Kluba. Največji uspeh Kluba je gotovo povečanje števila avtorjev od nekaj na več deset takšnih, ki so posneli številne kakovostne slike divjadi.

Janez Černač

Divja mačka se je ustavila in dolgo smo si gledali iz oči v oči

Foto J. Papež, Diana

Srečanje z divjo mačko

Sredi avgusta. Dan je bil lep, topel, sončen. Okrog petih popoldne sva se s prijateljem odpravila na visoko prežo. Za pisk je bilo sicer že malo pozno, toda še prejšnji dan nama je prišel pod prežo močan šilar. Zakaj ne bi poskusila?

Čez kakih deset minut po vzponu na prežo, ko se je okolje umirilo, sva začela klicati. Vse je bilo mirno, le vetrič se je poigral z listi in nosil s seboj odmeve klicev pivkajoče srne. Vse zaman!

»Res, za letos je s prskom konec!« sva modrovala.

Ura se je že bližala šesti in sonce se je polagoma spuščalo k obzorju. Midva pa sva le še sedela na preži. Pod nama je bilo križišče lisičjih stečin, zato sva poskusila še z zajčjim vekom. Rado je imel namreč s seboj očetovo večalo. Vekal je počasi, tiho in na koncu je vedno nekoliko zategnil. Mislim sem si: Ko bi le prišla! Več je ponovil nekajkrat, ko naenkrat v goščavi počil suha vejica. Oba pogledava proti smrekovemu nasadu in na robu poseke opazila sivo rjavo žival, ki je izginjala za deblom debele smreke. Hip

nato sva že zagledala na planem — divjo mačko.

Po njeni velikosti bi ji kmalu prisodil, da je domača, toda krasil jo je lep, košat rep z debelimi temno rjavimi kolarbarji. Previdno se nama je bližala. Nisva vzdržala; že na razdaljo petnajstih metrov je prvič škrtnil zaklop fotografske kamere. Mačka se je ustavila in pogledala v našo smer. Odrevenela sva. Dolgo smo si tako gledali iz oči v oči; mene je pričela boleti roka, s katero sem držal fotoaparat pri očesu. Počasi sem napel film. Gib moje roke je mačka opazila, vendar ni zbežala. Celo usedla se je kakor domača mačka in nepremično strmela v naju. Šklocanje je ni dosti motilo in bi verjetno še kar sedela, če se ne bi pod najinima zadnjicama premaknila deska. Tedaj je vstala, se obrnila in s pospešeno hojo izginila v goščavi.

Še malo sva posedela, hvaležna naravi za njeno darilo. Noben dogodek v naravi ni popolnoma enak dogodku in se nikdar ne povrne! Tokrat prvič, morda zadnjič!

Vsa vesela sva sedla v avtomobil in se skozi tajinstvene kočevske gozdove odpeljala proti domu.

Janez Papež

Lovska zveza Slovenije jih je odlikovala, od 1. 2. do 31. 12. 1979

Izvršni odbor Lovske zveze Slovenije je na predlog lovskih družin, zvez lovskih družin, komisije za odlikovanje LZS na svojih sejah podelil več odlikovanj.

Odlikovani so bili:

— z redom za lovske zasluge II. stopnje:

Klub prijateljev lova, Celovec;

Matija Šustić, iz Saveza lovskih društev občine Samobor;

— z redom za lovske zasluge III. stopnje:

Štefan Koren, iz Kluba prijateljev lova, Celovec;

Franc Štefe, Janez Malavašič, Dušan Trbovič, Jože Kirbiš,

Franc Sekne, Vinko Žakelj, Matevž Eržen, Janez Strgovšek, Jurij Skuber, Ignac Nahtigal, iz ZLD Gorenjske;

Jože Klevišar, iz ZLD Novo mesto;

Anton Malavašič, Vlado Grosman, Milan Kompare, Jaka Štrubelj, Franc Zaviršek, Henrik Vadnov, Leopold Bricelj, ing. Rado Boltežar, dr. Ferdinand Majaron, Ignac Orel, iz ZLD Ljubljana;

Jure Vinkler, Štefan Pisanec, Bojan Skerbinjek, Anton Brodnjak, Anton Lah, Boris Derovšek, iz ZLD Maribor;

Franc Pavlovič, Anton Ferkat, Ludvik Stegel, Zvone Nastran, Angel Venturini, Franc Sluga, Vladimir Paternost, iz ZLD Postojna;

Franc Zrnec, Ivan Mahne, Ivan Stančič, LD Slavniki-Materija, iz ZLD Koper;

Anton Kandare, Franc Mekina, Martin Bombač, iz ZLD Notranjske;

Janez Tomažič, Maks Jakopič, Franc Štravs, Rudi Mlakar, iz ZLD Zasavje-Trbovlje;

dr. Jurij Pesjak, Ernest Plazar, Anton Šuler, Miloš Premelj, Avgust Gorjup, Ivan Ulčnik, Jože Jurečič, Anton Kerin, Andrej Senica, ing. Bogomir Oberč, iz ZLD Posavje-Krško;

Franc Kaučič, Franc Rojko, iz **ZLD Gornja Radgona**;

Rudi Žugelj, Franc Orešnik, Jurij Kladnik, Ciril Vratnar, iz **ZLD Celje**;

Rafael Kobal, Bojan Križaj, Marjan Felc, Ivan Uršič, Rafael Petrič, Viktor Medved, iz **ZLD Idrija**;

Jože Kočevar, Jure Stegne, Franc Moravec, Karel Troje, iz **ZLD Bela krajina**;

Franc Zagoršek, iz **ZLD Ptuj**; Ivan Božič, iz **ZLD Gorica**.

Skladno s pravilnikom o lovskih odlikovanjih je komisija za odlikovanja LZS na svojih sejah od 1. 2. do 31. 12. 1979 odlikovala navedene lovce z znakom za lovske zasluge.

Znak za lovske zasluge so prejeli:

Miha Gabriel, Jožef Urh, Stanko Kraut, Albin Tominc, Peter Stern, Leopold Cvelj, Alojz Možina, Peter Kuhar, Jožef Novak, iz **Kluba prijateljev lova, Celovec**;

Martin Černjač, Jaroslav Klemenec, Stanko Seražin, Rado Volk, Ivan Glažar, Jože Pangerc, Aleksander Šabec, Anton Poljšak, Franc Lešnjak, Tomaž Bittner, Danilo Slavec, Stane Dolenc, Ivan Semenič, Jože Versolato, Zmago Žele, Franc Ambrož, Pavel Bole, iz **ZLD Postojna**;

Karel Cizelj, Jože Pangerl, Jože Podlesnik, Franc Prislan, Franc Vogrinc, Lovro Ogris, Vladimir Skok, Milan Šetina, Anton Florjanc, Vid Jerič, Stane Klemenčič, Marjan Grošek, Rafko Bornšek, Ivan Krajnc, iz **ZLD Celje**;

Ciril Kristan, Franc Heberle, Franc Prešeren, Janez Šolar, Gabrijel Pesjak, Bernard Tonejc, Janez Vertelj, Drago Flis, Marjan Klöckel, Jože Mišmaš, Franc Zalokar, Franc Dobravec, Andrej Švab, Matija Perdan, Ramo Spahič, Janko Damjanovič, Emil Arzenšek, Slavko Golorej, Anton Stare, Janko Krmelj, Ivan Klinar, Jaka Praprotnik, Branko Galjot, Janez Balanč, Franc Šink, Jože Egart, Janez Hafner, Filip Lavriša, Tine Lavtar, Valentin Kokalj, Franc Krč, Jože Parte, Venci Parte, Peter Presičnik, Janez Karničar, Štefan Zupan, iz **ZLD Gorenjske**;

Anton Lipoglav, Rudi Smolar, Slavko Obersne, Ivan Potočnik, Jože Marčič, Albin Vabič,

Jakob Ivančič, Franc Hajnžič, Janez Pešl, Vinko Pečovnik, Štefan Pečovnik, Feliks Strehar, iz **ZLD Maribor**;

Franc Škrlec, Janko Čater, Igor Žibred, Jože Plazar, Martin Pfajfer, Franc Slemenšek, Ivan Novak, Franc Planinc, Franc Veble, Ivan Šepec, Franc Filipčič, Alojz Božič, Lado Petretič, Radivoje Beševič, Andrej Colarič, Franc Jelinek, Ivan Kranjc, Anton Kozole, Ferdinand Božičnik, Jože Špec, Franc Vidmar, Franc Klemenčič, Anton Zofič, iz **ZLD Posavje**;

Marjan Istenič, Davorin Kogej, Peter Mramor, Alojz Zwolf, Božidar Rajčević, Nikola Kranjac, Janez Demšar, Milan Rajačič, Alojz Nosan, iz **ZLD Notranjske**;

Gorazd Hauptman, Anton Špeglič, Ludvik Krajnc, Franc Jager, Karel Šergan, Viktor Volfand, Milan Velej, Ernest Hauptman, Jože Drgan, Maks Učakar, Ignac Tomažič, Ivan Srabočan, Ivan Sovre, Jovo Cerar, Robert Krivic, Štefan Kralj, Ivan Hribar, Franc Kreča, iz **ZLD Zasavje**;

Gašper Logar, Vinko Skvarča, Franc Krašovec, Rudolf Bernik, Janez Češnovar, Anton Koprivšek, Anton Zaviršek, Janez Lesjak, Milovan Kante, Mirko Ivanc, Franc Šuštar, Franc Avbelj, Franc Vidregar, Alfonz Stergar, Drago Kosmač, Ivan Pajk, Franc Gorjup, Franc Levičnik, Branko Rebernik, Anton Peršin, Srečko Mihevc, Franc Makuc, dr. Karel Gošler, Janez Germek, Mirko Confidenti, Ludvik Baša, Slavko Kovačič, Jaka Urh, Franc Filipič, Franc Jurca, Štefan Jereb, Andrej Maček, Jože Praprotnik, Marjan Miklič, Stane Jamnik, Alojz Kastelic, Ivan Gale, Ivan Piskar, Franc Krašovec, Jože Brezovar, Janko Slapnik, Milan Kropivšek, Jože Gorenjak, Metod Loboda, Janez Novak, Milan Hribar, Lojze Kralj, Henrik Ropotar, Milan Gabrič, Stane Kovačič, Janez Šuštaršič, Anton Aubrecht, Jože Jančar, Avgust Miglič, Bratoljub Schafar, Srečo Žerjav, Milan Vrbinc, Ciril Rode, ing. Peter Varl, Jože Novak, Jože Lindič, Anton Bradač, Franc Štepic, Aleksander Stepanov, iz **ZLD Ljubljana**;

Anton Mahne, Vinko Cetin, Jože Funa, Angel Žnebelj, Ciril Sigulin, Anton Šturm,

O razvoju lovstva na Sladkem vrhu je govoril Matko Goršek, pobudnik ustanovitve LD Sladki vrh in njen prvi starešina

Livij Jakomin, Franc Frank, Jože Cek, iz **ZLD Koper**;

Ivan Jankovič, Ivan Stepan, Jurij Rudman, Matija Jerman, Jože Butala, Stanko Rom, Anton Ogulin, Edvard Kostelec, Alojz Sever, Janez Sepaher, Franc Ramuta, Jurij Brozovič, Niko Prokšelj, Vinko Muhič, Franc Malerič, Ivan Slobodnik, Rudi Pibernik, iz **ZLD Bela krajina**;

Slavko Bratuša, Anton Ploj, iz **ZLD Gornja Radgona**; Andrej Štrukelj, Ivan Luin, Leo Fabiani, iz **ZLD Gorica**;

Alojz Boškin, Franc Burnik, Rafael Burnik, Vincenc Oblak, Konrad Zajc, Marjan Štucin,

Franc Rejc, Janko Erjavec, Franc Rudolf, Anton Čuk, iz **ZLD Idrija**.

Iz pisarne LZS

Srebrni jubilej LD Sladki vrh

Lovska družina Sladki vrh je praznovala 25-letnico svojega obstoja in delovanja ter hkrati tudi dan vstaje slovenskega naroda v soboto in nedeljo, 21. in 22. julija 1979. Vrli člani LD Sladki vrh so se na slavlje skrbno pripravili. Izdali so brošuro »Bilten Lovske družine Sladki vrh«.

v nakladi 500 izvodov. Bilten so uredili ing. Valentin Pohorec, Jože Nekrep, Matko Goršek in Jurij Čaleta, natisnila pa Tiskarna ČGP Mariborski tisk. V Biltenu so v 9 poglavjih prikazali zgodovino in delovanje LD Sladki vrh. Razen tega so v glasilu Lovce objavili program praznovanja in povabili lovce, njihove svojce, prijatelje in znance iz vse Slovenije, da se v čim večjem številu udeležijo prireditve (proslava, strelska tekmovanja, lovska razstava itd.).

Prireditve so se pričele s proslavo v soboto, 21. julija ob 8. uri. Pozdravni govor je imel starešina Jurij Čaleta. O razvoju lovstva na Sladkem vrhu pa je govoril Matko Goršek, ki je bil pobudnik ustanovitve LD, njen prvi starešina in je zdaj njen častni član.

Zatem so podelili plakete lovcem, ki so 25 let delovali v LD in žrtvovali veliko časa za lovske ideale, gojitev divjadi in varstvo narave. Plaketo je dobil tudi kolektiv tovarne »Sladkogorska«, ki je vsa leta imel veliko razumevanja za napore lovske družine in jo tudi materialno in moralno podpiral. Priznanja so dobili še: postaji milice Zg. Velka in Šentilj ter obmejni karavli Sladki vrh in Ceršak. Ostali lovci, družbenopolitične organizacije kraja in nekateri lovci so prejeli priložnostne spomence.

Nato je govoril Franjo Ledinek, podpredsednik skupščine LZS in predsednik IO ZLD Maribor. Med drugim je izrekel priznanje LD Sladki vrh, ki je med najboljšimi lovskimi kolektivi ZLD Maribor.

V soboto ob 9. uri, 21. 7. 1979, so odprli lovsko razstavo LD Sladki vrh. Prikazali so razvoj LD, njene dejavnosti, lovske trofeje ter nagačeno dlakasto in pernato divjad. Razstavo, ki je bila odprta do 29. julija, si je ogledalo nad 3500 ljudi. V spominsko knjigo so obiskovalci napisali polno pohval in spodbud, da naj bi LD Sladki vrh občasno še pripravila kako takšno ali podobno razstavo.

Oba praznična dneva je potekalo strelska tekmovanje ekip in posameznikov na umetne golobe, v tarčo »srnjak« in nagradno streljanje z zračno puško.

Največje zanimanje je bilo za streljanje na umetne golobe, na katerem je sodelovalo 35 tričlanskih ekip lovskih družin severovzhodne Slovenije. Zmagala je in osvojila prehodni pokal »Paloma« ekipa LD Gornja Radgona, pred drugouvrščeno ekipo LD Rače in tretjo ekipo LD Pesnica.

Za oba slavnostna dneva pa se je, kakor navkljub, natančno uresničila vremenska napoved: vseskozi je lil dež, a člani ne bi bili lovci, če bi se

tega ustrašili. Slabo vreme dobrega razpoloženja ni skalo.

Povzeto iz brošure »Bilten Lovske družine Sladki vrh«:

Nekoč je bilo na področju sedanjega lovišča LD Sladki vrh največ jerebic, zajcev in fazanov. Enkrat letno so priredili »glavni pogon«, na katerem je sodelovalo 30 do 40 lovcev, ki so odstrelili vsake približno po 200 fazanov, 150 zajcev in 5 lisic. Lovino s takega lova je odpeljal voz s konjsko vprego.

Na območju sedanjega lovišča LD Sladki vrh, ki meri 2340 ha, je bilo za časa bivše Jugoslavije 5 lovišč: Selnica, Vranji vrh — Sladki vrh, Svečane in del Zg. Velke, Šomat-Gradišče, Počenik.

Pred prvo svetovno vojno v teh predelih ni bilo srnjadi. Prvo srnjad, srnjaka in dve srni, je naselil leta 1912 v »Šolsko grabo« šolski upravitelj na Sladkem vrhu. Kmalu nato so spustili srnjad tudi v ceršaške gozdove.

V času prve svetovne vojne (1914—1918) je srnjad tod izginila; najbrž je postala plen divjih lovcev. V letu 1927 so takratni lovozakupniki ponovno vložili nekaj srnjadi, ki se je počasi začela razmnoževati. Kmetje in tudi lovci so srnjad imenovali »divje kozе«.

Takoj po osvoboditvi, leta

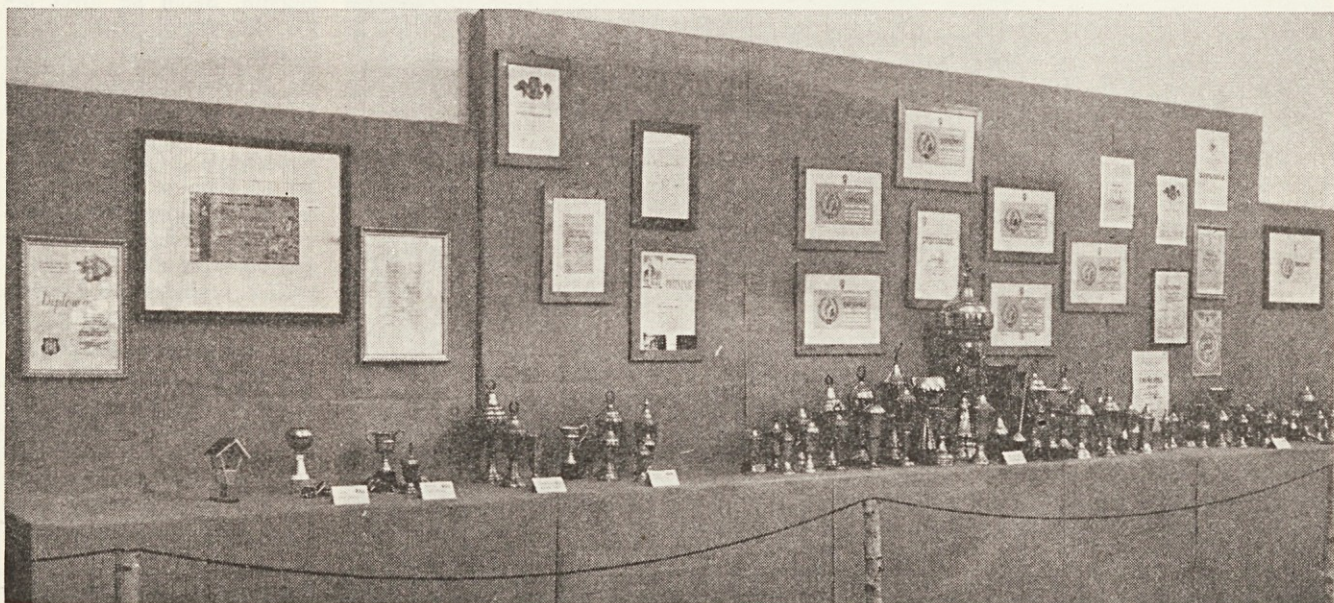
1945, je nekaj lovcev s tega območja v Šentilju ustanovilo lovsko zadrugo, ne trgovine, pač pa lovsko organizacijo. Lovske zadruge so bile predhodnice lovskih družin, ki pa so začele nastajati šele leta 1946, zlasti po sprejetju začasnega zakona o lovu, 23. 7. 1946.

Že po nekaj mesecih je bila lovska zadruga razpuščena. Nastala je Lovska družina Selnica ob Muri. Prvi starešina je bil Matko Goršek. V letu 1950, po sprejetju drugega lovskega zakona v LR Sloveniji (leta 1949), pa so se lovske družine Jarenina, Jakob in Selnica ob Muri združile v LD Jarenina. Njen prvi starešina je bil Polančič.

Ko je bil leta 1954 sprejet tretji lovski zakon v LR Sloveniji, ki ni več dopuščal lovišč izpod 2000 ha, so se začele priprave na ustanovitev LD Sladki vrh. Zlasti so bile težave z mejami lovišča. Ustanovni občni zbor LD Sladki vrh je bil 16. maja 1954. Odločba o lovišču pa je bila izdana leto dni kasneje, 9. 6. 1955.

Leta 1963 je bil izvoljen za starešino LD Jože Nekrep. Tega leta je na občnem zboru padla tudi odločitev o gradnji lovskega doma. Istega leta, do dneva republike (29. 11.), je bil pod streho, slovesno pa so ga odprli v avgustu 1964. Dom stoji na griču, z lepim razgledom po Slov. goricah. Ta dom je bila

Priznanja, diplome in pokali, ki jih je LD Sladki vrh osvojila v času svojega obstoja, zlasti na raznih strelskih tekmovanjih

pravzaprav združena gradnja lovcev, kolektiva sladkogorske tovarne in krajanov ne-lovcev.

V sosednji LD Jakob so se pojavile notranje težave. Bilo je več skupin, ki so delale in lovile po svoje, kar je imelo za posledico: izropano lovišče. Zato je nekaj lovcev te LD predlagalo, da se LD Jakob priključi k LD Sladki vrh, kar se je uresničilo leta 1964. Toda že leta 1971 je članstvo bivše LD Jakob ponovno ustanovilo LD Jakob.

LD Sladki vrh sedaj upravlja lovišče 2340 ha. V letu 1979 je planirala odstrel 72 srnjadi. Stalež zajcev še vedno upada. Planirani odstrel v letu 1979 je bil 50 dolgouhcev, toliko, kolikor jih je nekoč padlo na enem skupnem lovu. Naravni prirastek fazanov je zelo majhen in stalež fazanov upada. LD si pomaga z ogrado (voljero), v kateri letno vzgoji okoli 250 fazančkov za izpus. V ta namen dokupuje tudi odrasle fazane. V lovišču se pogosteje pojavljajo kot prehodni gostje tudi divji prašiči. LD Sladki vrh ima dobre odnose z družbenopolitičnimi in gospodarskimi organizacijami kraja, predvsem s »Sladko-

gorsko«. Lovišče je raztegnjeno ob državni meji, zato ta LD tudi tesno sodeluje z enotami milice in JLA ter ima pomembno vlogo pri ljudski obrambi in družbeni samozaščiti.

J. Nekrep

Ob 30-letnici LD Log pod Mangartom

V novembru in decembru 1979 sem bil podpisani na dopustu v Bovcu pa sva se z lovskim prijateljem Metkom Muznikom, ki je tudi starešina LD Log pod Mangartom, večkrat sešla in se pogovarjala o lovskih uspehih in neuspehih, o težavah in prizadevanjih zelene bratovščine.

V tem času je ta LD praznovala tudi 30-letnico svojega obstoja in delovanja. Vsako zadnjo soboto v mesecu imajo vsi člani sestanek, na katerem se o vsem neposredno pogovorijo. Sprejmejo naloge in preverjajo svoje delo. Novembrski sestanek je bil pa predvsem namenjen jubileju LD. Poročal je starešina Metko Muznik.

Lovišče LD Log pod Mangar-

Otvoritev lovske koče LD Log pod Mangartom v Koritnici, 24. 6. 1973, 1600 m visoko
Foto S. Perčič

tom je v glavnem težko dostopno in dovoljuje lov najbolj izurjenim lovcem. Teren je gorat, zato mora biti vsak lovec tudi nekoliko plezalca,

neglede v katero smer se poda, v Planino, Jerebico, Možnico, Koritnico ali Mangart.

Posebno pozimi so tereni težko dostopni. Kljub temu je pa lovišče lepo urejeno. Pod skalnatimi previsi imajo zgrajena krmišča in solnice, zlasti za gamsje. Gams je glavna divjad njihovega lovišča. Člani LD mu namenjajo vso skrb. Tu ima ta divjad mir, da tropi lepo uspevajo. Toda pred desetletjem gamsom v tem lovišču ni prizanesla gamsja slepota. Sedaj se lovci bojijo, da njihovih tropov ne bi udarila še gamsja garjavost.

Za 30-letnico svoje LD so sklenili izdati spominsko značko, ki naj bi kar nabolje ponazarjala njihovo lovišče. Na njej naj bi bila silhueta Mangarta, upodobljeni gamsova glava, planika, plezalna vrh, cepin in klin. Tako naj bi značka predstavljala lovstvo, turizem in planinstvo.

Na tem sestanku je starešina Muznik tudi podčrtal, da je LD v času svojega obstoja zgradila kar 2 lovski koči, ki sta za nadzor v lovišču nujno potrebni. Prvo so zgradili na planini Planji leta 1967 (glej objavo v Lovcu, št. 7 — oktober 1978), drugo pa v Loški Koritnici in

Člani LD Log pod Mangartom ob otvoritvi koče in razvitju prapora v Koritnici, 24. 6. 1973. V prvi vrsti skrajno levo Lovro Šuler, predstavnik ZLD Gorica.
Foto S. Perčič

jo slovesno izročili njenemu namenu 24. junija 1973.

Podpisani sem bil tudi pri otvoritvi te kočice, zato še nekaj besed o otvoritvi, o kateri Lovce doslej še ni poročal.

Druga lovska kočica LD Log pod Mangartom stoji visoko v gorah, 1600 m nad morjem. Pri otvoritvi vsakega objekta tako visoko, kamor ne vodi široka, lepa pot, ampak le steze, navadno ni veliko udeležencev. Tudi to kočico so slovesno odprli le ob navzočnosti domačih lovcev in nekaj gostov. Kočico je odprl starešina Metko Muznik. V svojem nagovoru se je med drugim zahvalil vsem članom-lovcem za požrtvovalno delo pri gradnji v najtežjih okoliščinah. Lovci so vložili namreč ogromno napora, da so v tako težko dostopnem gorskem svetu zgradili tako lepo, prikupno kočico, ki bo lovčemu služila predvsem za nadzor lovišča, za počitek in tudi za razvedrilo. Toda tudi planinci bodo ob vremenskih neprilikah našli zatočišče pod njeno streho. To je povedal tedaj starešina Muznik, sedaj se pa to že sedmo leto izvaja.

Hkrati z otvoritvijo doma v Koritnici so razvili tudi prapor LD Log pod Mangartom, pod pokroviteljstvom Zveze lovske družine Gorica, ki jo je na tej slovesnosti zastopal Lovro Šuler. Pripel je spominski trak ZLD Gorica in čestital LD Log pod Mangartom k njenim uspehom.

Podpisani ji pa v svojem imenu kakor tudi v imenu številnih lovcev, ki to LD dobro poznamo, čestitam ob njeni 30-letnici in ji želim, da bi pri svojem prizadevanju in plemeniti skrbi za divjad tega naravnost romantičnega lovišča tudi v bodoče dosegala čim večje uspehe.

Slavko Perčič

Pevski zbor Lvske družine Trbovlje se pripravlja

(10. maja 1980 7. srečanje lovske pevke zborov v Trbovljah)

Člani LD Trbovlje so se nekaj let pogovarjali, da bi ustanovili svoj pevski zbor. Pri tem pa so naleteli na nadležno oviro. Malo uspeha so imeli

Člani pevkega zbora LD Trbovlje, ki se marljivo pripravljajo na 7. srečanje lovske pevke zborov, 10. maja 1980 v Trbovljah

namreč pri iskanju zborovodje. Kriza je s strokovnjaki te vrste po Sloveniji in tudi Trbovlje niso izjema.

V jeseni 1978 pa je le zago-rela zelena luč. Znani zborovodja Jože Skrinar, ki se je uveljavil kot vodja pevke zborov »Slavček« in »Zarja«, je odložil svoje poklicne obveznosti pri rudniku in je pristal na eno vajo tedensko.

Takrat pa se je izkazalo, da je bilo prvotno navdušenje lovcev za pevski zbor večje, kakor pa potem, ko je bilo treba disciplinirano začeti s pevskimi vajami. Iz dokaj velike 90-članske lovske družine se je za sodelovanje v zboru odločila le slaba šestina. Ker pa je bila zasedba glasovno zadovoljiva, je bila odločitev v novembru 1978 dokončna: pevski zbor trboveljskih lovcev prične z vajami.

Prvotni načrti novega zbora so bili skromni. Le toliko bi se pevci radi naučili, so rekli, da bi lahko s pesmijo pospremili na zadnji poti preminule člane lovske družine. S prostorom za pevke vaje ni bilo problema. Član LD in tudi član pevkega zbora Tine Račič je pristal, da bo za pevke vaje vsako sredo na razpolago večja soba v njegovih gostilni. Instrument za vaje je za krajši čas posodil

pevski zbor »Zarja«. Kmalu pa je lovska družina zbrala denar in kupila nov električni harmonij.

Kaj hitro so lovci zapeli prve žalostinke, čeprav so bile tudi pri enostavnih pesmih težave, saj praktično novi pevci do tedaj niso imeli pojma o zborovskem štiriglasnem petju. Kmalu po prvih vajah je zbor moral zapeti v zadnje slovo petim članom zelene bratovščine.

Ko je zbor zadovoljivo obvladal troje žalostink, se je prizadevnost povečala. Zapijmo še kaj drugega! Zborovodja je v naglici priredil nekaj lovske pesmi tako, da niso bile prezahtevne za posamezne glasove, še zlasti ne za drugi bas. Redne vaje so le dosegle svoje in pesmi so sčasoma zadonele tako, kakor je bilo zapisano z notami.

Zvok zbora je postal že čistejši, sprejemljivost pevcev pa tolikšna, da ni bilo več potrebno vsak ton posebej ponavljati v nedogled. Če upoštevamo, da so bile vaje doslej le enkrat tedensko in zaradi poklicnih obveznosti večkrat slabo obiskane, potem je treba reči, da je zbor pokazal precejšnjo mero poguma, da se je lani udeležil 6. srečanja lovske pevke zborov v Vipavi.

Člani trboveljskega zbora so

bili veseli zaupanja Lvske zveze Slovenije, da organizirajo letošnje, 7. srečanje lovske pevke zborov, ki bo v soboto, 10. maja 1980, v Trbovljah. Zdaj se marljivo pripravljajo v dveh smereh: pevsko, da ne bodo razočarali domačih poslušalcev; organizacijsko, da bodo zadovoljili lovce — pevce iz vse SR Slovenije in zamejstva, ki bodo prišli na srečanje v Trbovlje.

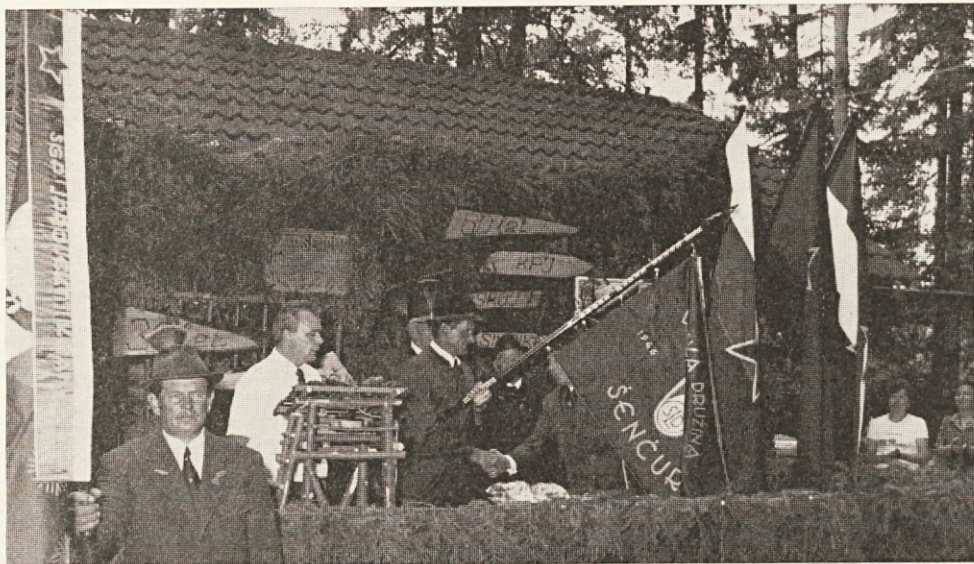
J. S.

LD Šenčur proslavila svojo 30-letnico z razvitjem prapora

LD Šenčur je praznovala 30-letnico svojega obstoja in delovanja 7. 7. 1979, pred svojo lovsko kočico v Hrastju pri Kranju. Na prireditvi je prišla tudi velika množica lovcev iz sosednjih LD. Posebno razveseljivo je, da se je lovskega slavlja udeležilo tudi zelo veliko nelovcev iz vseh vasi na območju šenčurskega lovišča.

S to prireditvijo je LD Šenčur hkrati proslavila tudi 60-letnico ZKJ, SKOJ in sindikatov.

O pomenu in nalogah lovske družine je govoril starešina Franc Štefe. Med drugim je poudaril, da je prvenstvena

Lovska družina Šenčur je svojo 30-letnico proslavila z razvitjem prapora

Foto J. M.

naloga lovske organizacije in vsakega posameznega lovca varstvo divjadi, ki je del našega naravnega bogastva kakor tudi človekovega okolja. Po drugi strani je pa tudi odstrel divjadi nekaterih vrst upravičen za ravnovesje med živalstvom in rastlinstvom. Sicer mora pa lovška dejavnost postati sestavni del splošnih družbenih naporov za varstvo narave in človekovega okolja. Toda, ne le lovstvo, tudi kmetijske in gozdarske organizacije ter zasebni kmetje in drugi občani so dolžni ohraniti živalstva naših polj, gozdov in gora namenjati ustrezno pozornost. Dobri tovariški odnosi med lovci in drugimi krajanji na območju šenčurskega lovišča so spodbuda za nadaljnje tesno sodelovanje v dobro divjadi in narave sploh.

Z nekaj besedami sta pozdravila LD Šenčur in druge udeležence predstavnik ZLD Gorenjske in Lovske zveze Slovenije.

Na zelenem svilenem »polju« šenčurskega prapora je vtkan fazan, ki predstavlja najštevilnejšo poljsko divjad šenčurskega lovišča.

Na slovesnosti so najzaslužnejšim članom podelili priznanja in plakete.

Nastopil je še lovski pevski zbor iz Medvod. Sledila je zabava in sproščeno tovariško srečanje lovcev širšega območja.

J. Mohar

Stanko Karba je 4. novembra 1979 praznoval svoj 50-letni življenjski jubilej. Rojen je bil v proletarski družini na Kamenščaku. Izučil se je mizarске obrti, sedaj je obratovodja v Lesnini, TOZD mizarstvo, v Ljutomeru.

V Lovsko družino Ljutomer se je včlanil leta 1962 in hitro dokazal svoje lovskogojičelske sposobnosti. Izvoljen je bil v upravni odbor LD in sedaj že 8. leto deluje kot njen sposoben in delaven gospodar, hkrati pa tudi že toliko časa uspešno predseduje gospodarski komisiji LD. Skupno s to komisijo vodi fazanerijo LD, skrbi za pravilno setev, sajenje in spravilo pridelkov na njivskih površinah, namenjenih divjadi, pred vsako zimo poskrbi za hrano divjadi in razporedi članstvo za krmljenje. Organizira velike skupinske love in jih kot sposoben lovovodja tudi vodi. Itd. Njegove organizacijske in strokovne lovske sposobnosti so že znane čez meje

lovišča LD. Zato je bil izvoljen tudi v upravni odbor Zveze lovskih družin Ljutomer, kjer sodeluje že 4 leta. Za njegovo uspešno delo ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje. Dragi Stanko, ob tvojem srečanju z Abrahamom ti kličemo iz srca: še na mnoga zdrava in uspešna leta ter lovski — dober pogled!

Lovci LD Ljutomer — J. I.

Ivan Dečman je 30. decembra 1979 praznoval visok življenjski jubilej — svoj 70. rojstni dan. Rojen je bil v Šmarju pri Jelšah in je član LD Šmarje od leta 1949, torej 30 let.

Ivan Dečman

Vseskozi doslej je deloval v uprav. odboru LD, medtem 16 let kot tajnik. Vse svoje posle je opravljal vestno in natančno. Poleg lovstva, kateremu je ves predan, se je udeleževal tudi na gospodarsko-političnem področju. Bil je večletni občinski odbornik — predsednik sveta za gospodarstvo, sodnik porotnik itd.

Člani ga imamo radi zlasti zaradi njegovih prizadevanj pri varstvu in gojitvi divjadi. Želimo mu še dolgo vrsto let zdravja, zadovoljstva, uspehov in lovski — dober pogled!

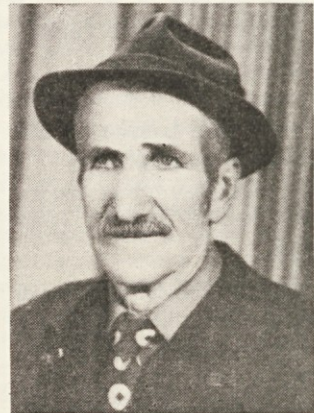
Člani LD Šmarje pri Jelšah

Franc Ocepek, po domače Bren, je 23. 11. 1979 praznoval svojo 70-letnico. Rojen je bil v kmečki družini v Rovišah pod Zasavsko goro.

Kot kmečki sin je že v mladosti vzljubil naravo in lov, član zelene bratovščine je pa že nad 30 let. V tem času je bil 13 let član upravnega in 9 let nadzornega odbora LD. Dvaindvajset let je pa že cenilec škode od divjadi. Ko je LD gradila lovski dom, je bil eden izmed tistih, ki so največ pripomogli k dograditvi. Mnogo je prispeval z lesom, delom in prevozi.

Med okupacijo je kot zavezen Slovenec dal svoj prispevek za osvoboditev.

Dragi Franc, da bi bil še dolgo zdrav, da bi še mnogo let kmetoval in čebelaril na svoji vzorni domačiji in da bi bila vrata tvoje hiše še naprej

Franc Ocepek

odprta članom zelene bratovščine! Na lovskih stezah obilo zadovoljstva in dober pogled ti želiyo

člani LD Senožeti — G. S.

Štefan Polajžer-Goršek, Dončko-Rogaške gore list, je 13. 12. 1979 praznoval 70-letnico življenjske poti in 50 let, odkar je postal lovec. V lovske vrste je stopil leta 1929, naslednje leto pa že opravil lovskočuvajski izpit na takratnem »sreskem« načelništvu v Šmarju p. J. Nato je bil 10 let lovski čuvaj pri lovozakupniku dr. Brataniču.

Leta 1943 se je vključil v OF in deloval kot aktivist, po vojni pa kot ljudski odbornik in delegat. Njegova kmetija leži na vrhu Rogaške gore, zato je bila med vojno izpostavljena nemškim grozotam. Naš dragi Štef pa ni le lovec in kmet, temveč tudi varuh favne in flore. Nikomur ne dovoli nabirati redkih zaščitnih rastlin. Ob njegovem gozdu je 28 ha pragozda in tudi gozd južne strani Rogaške gore je kot varovalni pas zaščiten. Nad vsem tem bdi oko našega jubilanta. Poleg rastlinstva krasi Rogaško goro tudi trop gamsov, ima idealen stalež srnjadi in divjih prašičev. Do nedavna je gnezdil v previsni steni nad Gorškovo domačijo edini par sokola selca v SR Sloveniji. Od takrat pa, ko so samca odstrelili, je gnezdo te redke ujede prazno. LD je namreč dovolila Ornitološkemu zavodu v Ljubljani odstrel sokola

za krajinski muzej v Gradcu, Avstrija.

Leta 1946 je bil Goršek med ustanovitelji LD Rogatec, nato 12 let član UO in 10 let predsednik NO LD. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge, več pohval mu je podelila ZLD Celje, posebno pohvalo in darilo pa tudi LD.

Štefu kakor vsej njegovi družini se iskreno zahvaljujemo za vso gostoljubnost, ki smo je deležni na njegovi kmetiji, jubilaru osebno pa kličemo: še na mnoga zdrava, zadovoljna leta!

Lovski tovariši iz LD Rogatec in pobratene LD Mozirje

Sraka

Glede na določila Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč je dolžnost in odgovornost lovske organizacije (lovske družine ipd.), ki upravlja lovišče, da skrbi za ustrezen stalež divjadi, da čuva in ohranja divjad, ki je maloštevilna in ogrožena, ter da ustrezno zmanjšuje stalež tiste divjadi, ki se preveč namnoži in zato povzroča večjo škodo oz. podira ravnovesje v naravi.

Srake in sive vrane je po zakonu dovoljeno loviti skozi vse leto. Te ptice so, glede na njihovo številnost, škodljive ne le za kmetijstvo, temveč, v nič manjši meri, tudi za lovstvo, zlasti v loviščih z malo divjadjo. In ne nazadnje tudi pri ohranjanju živega dela narave sploh, kajti srake in sive vrane so tatinske ptice in vnete pokončevalke gnezd — jajc in mladičev — pernate divjadi in drugih ptic. Zato je lov s puško (zelo ustrezna je malokalibrska) na srake in sive vrane tudi ob gnezdenju,

v aprilu, maju in juniju, ne le upravičen, temveč n u j e n. Še zlasti zato, ker pokončevanje teh ptic z nastavljanjem jajc, zastrupljenih s fosforno emulzijo, ni dovoljeno, kakor je bilo nekoč.

Pri odstrelu srak in vran pa vendarle, kljub vsemu, ne smemo grešiti proti naravi na ta način, da bi pustili poginjati mladiče v gnezdu od gladu. Lovec mora hkrati s pticami uničiti tudi njihove mladiče v gnezdu.

Srako gotovo pozna vsak lovec. Vendar ne bo odveč, če opozorim na nekatere njene življenjske navade.

Sraka si je za svoj življenjski prostor izbrala bližino človeških naselij. To pa največ zaradi človekove malomarnosti, ker meče odpadke, predvsem mesne, v bližino svojih bivališč. V teh odpadkih najdejo srake veliko užitnega. Ker je takih odpadkov vedno več, je tudi vedno več — srak. Kljub temu se sraka s človekom ni zblížala. Ostala je tatinska, kakor je vedno bila, in skrajno previdna. Na nevarnost brž opozori tudi vse svoje sorodstvo blizu in daleč. Zalesti srako ni samo spretnost, temveč že prava sreča.

Paritev srak ni tako očitna kakor drugih ptic, kajti sraka se »oženi« do smrti; par ostane skupaj skozi vse življenje. Toda spomladi, ko se ji prebudi množitveni nagon, postane tudi ona »sentimentalna« in, podobno kakor vrana, včasih poskuša tudi zapeti, kakor pojejo druge ptice pevke. Vendar se ji to ne posreči. »Špasno« pa jo je slišati, kadar to poskuša.

Svoje gnezdo, iz križem kražem razmetanih vej (tudi njeno gnezdo je že prišlo v ljudski pregovor), si najraje zgradi na kar se da tankem in visokem drevesu. Zlasti sta ji priljubljena topol in črna jelša.

Srake se praviloma spreletavajo v parih in s stalnim oglašanjem opozarjajo druga drugo. Le kadar par izpelje mladiče in jeseni, ko se k nam priklatijo srake iz severnih krajev, jih lahko vidimo tudi v večjem številu, v jatah.

Zelo zanimiv in učinkovit je lov s čakanjem ob gnezdu. Toda, pozor pred neverjetno ostrim in predirnim sračjim

očesom! Zaklon oz. kôč mora biti odlično maskiran! Najbolje je, če je lovec v njem že ob jutranjem mraku.

J. Perat

Boleč spomin

Šest let je že od tedaj, ko so otroci prinesli očetu-lovcu nekaj dni staro srnico. Povedali so, da so jo našli v gozdu, ko so jo slišali milo pivkati. Prinesli so jo k nam.

Da bi jo nesli nazaj, kjer so jo otroci našli, bi bilo gotovo prepozno in neuspešno, saj je medtem preteklo že precej časa in srnice se je držal človeški dah, zato bi je matirsna najbrž več ne sprejela. Zato je srnica ostala pri nas.

Dali smo ji ime Miki, ki se ga je kmalu tako navadila, da je vedno pritekla, če je zaslišala to ime. Postala je član naše družine; jedla je vse, kar ji je le malo teknilo. Samo v začetku smo imeli z njo nekaj težav, ker smo morali ponoči vstajati, da smo jo nahranili z mlekom. Pila ga je iz steklenice z dudko. Vendar smo vse to prenašali z ljubeznijo, saj tako ljubke živalce, kot je srnica, ni.

Miki je hitro rasla in vse bolj smo jo imeli radi. Vse skozi je bila popolnoma svobodna; ker živimo na podeželju, je lahko po mili volji tekala po travnikih in gozdu, kajti ograje ni poznala. Spremljala nas je tudi, kadar smo šli delat na polje. Tam je pridno obirala fižol, kolikor ga že niso obrale njene divje vrstnice. Nismo ji zamerili, kakor tega tudi nismo zamerili njenim divjim vrstnicam. Tujim ljudem in psom pa ni zaupala.

Tako čista, kot je bila Miki, je malokatera žival. Samo enkrat se je ponesnažila v stanovanju, potem je pa vedno zacepetala z nogo pred vrati, kar je bil znak, da hoče ven na potrebo.

Najbolj pa je imela rada mene; vsakokrat, ko je pritekla k meni, mi je pritisnila smrček na lice. Vrasla se je v moje srce in postala del mene. Zelo sem se bal, da jo izgubimo, a žal je prišlo tudi do tega.

Bila je jesen, ko so se pripekljali k nam z avtomobilom

Štefan Polajžer

Po uspešnem skupnem lovu na lisice v lovskogojitvenem bazenu Dobrava. Sodelovali so lovci 4 lovskih družin in uplenili 7 lisic. Foto I. Goričar

trije lovci. Brž sem zaslutil, po kaj so prišli. A so rekli, da so prišli Mikico samo pogledat. Oče je seveda vedel, da bodo prišli ponjo, a nam je to prikrival. Ko smo Mikico poklicali, je brž veselo pritekla iz bližnjega gozda, prepričana, da jo čaka kaj dobrega.

Tedaj pa se je zgodilo, česar smo se najbolj bali jaz in moje sestre. Eden izmed lovcev je zgrabil ubogo Mikico za noge, jo potisnil v zaboj in nato v avto.

Ni bilo časa niti za slovo, ker so lovci Mikico prehitro odpeljali. Z njo so odpeljali tudi del mojega srca. V njem je zazevala velika rana, ki se mi vedno znova odpre vsakokrat, kadar na polju ali v gozdu zagledam to prekrasno divjad.

Ne bi mi bilo žal, če bi Miki odšla nazaj v prosto naravo, kamor tudi spada. Toda, odšla je za devize v nenasitne želodce tujcev. Srce in trgovina ne gresta skupaj! Lovska družina nam je sicer plačala delo, ki smo ga imeli z Mikico. A denar ni mogel ublažiti bolečine v mojem srcu. Da, z Mikico je za vselej odšel tudi del moje mladosti.

Ta spis sem moral napisati, da bo morda moja bolečina lažja.

Ne, udomačene divjadi nikoli več, ker je slovo od nje pretežko!

Ladislav Walner

Lovskogojitveni bazen Dobrava

Na območju Zveze lovskih družin (ZLD) Posavje-Krško, ki meji na območja ZLD Celje, ZLD Novo mesto, ZLD Trbovlje-Zasavje ter na nekaj hrvatskih lovišč, smo doslej skoraj 10 let uspešno gospodarili v lovskogojitvenih bazenih. Vsi naši bazeni so v okviru Posavskega lovskogojitvenega območja in Bohorskega lovskogojitvenega območja. (Odlok o določitvi lovskogojitvenih območij v SR Sloveniji je, na osnovi zakona o varstvu in gojitvi divjadi, izdal Izvršni svet Skupščine SRS, 1. 3. 1978.)

Med našimi lovskogojitvenimi bazeni je tudi Dobrava, ki lovskogospodarsko povezuje lovišča štirih lovskih družin (LD): Brežice, Dobova, Globoko in Kapele. Del tega bazena je tudi razmeroma precej strnjen listnat gozd, ca. 2000 ha, in polja na površini ca. 500 ha. To je predel, ki je z večjimi naselji ter drugimi objekti tako rekoč popolnoma izoliran od sosednjih lovišč. V tem bazenu so glavna divjad damjeki, srnjad in lisice. Vse lovskogojitvene ukrepe v bazenu izvajamo sporazumno med predstavniki vseh štirih LD. Na ta način se skupno dogovarjamo o krmljenju divjadi, čuvajski službi, skupno in enotno ugotavljamo stalež ter planiramo odstrel, organiziramo

skupne love, tovariška srečanja ipd.

V nedeljo, 3. februarja letos, je bil v bazenu Dobrava skupni lov na lisice. Lova se je udeležilo prek 100 lovcev iz navedenih štirih LD. Lov je bil uspešen, saj je bilo položenih na dlako 7 lisic. Po lovu so lovci v domu Lovske družine Brežice razpravljali o nadaljnjih nalogah.

J. V.

Mufloni na Boču

V letu 1973 so se lovske družine Poljčane, Rogaška Slatina, Makole in Boč odločile, da na območju Boča naselijo muflone. Takó je bilo v lovišča navedenih LD izpuščenih 40 muflonov.

Šestletni prirastek je bil dokaj dober; po oceni gojitvene komisije se je v letu 1979 stalež približal številu 160. Za doseženi uspeh ima zaslugе članstvo navedenih lovskih družin, največje pa vsekakor lovec Alojz Vezjak iz LD Poljčane.

Vse štiri LD se zavedajo, da so si z naselitvijo muflonov zadale veliko nalogo. Odločene so, da bodo zastavljeni gojitveni načrt uresničile v smislu dogovorov. Zavedajo se, da so dolžne zlasti v zimskem času nameniti vso pozornost krmljenju muflonov kakor tudi druge divjadi in tudi stalno nadzirati lovišča.

I. L., LD Rog. Slatina

Na zajčjem svatbenem plesu

Bila je sobota, v februarju, ko sem kmalu po polnoči odšel v lovišče. Snega ni bilo več, toda na nebu se je smehljala še dokaj debela luna. Po dobri uri hoje sem prišel do križpotja, kjer je bilo prej, ko je ležal še sneg, vse polno lisičjih in zajčjih sledov. Usedel sem se na trinožni stolček k debloma dreves, ki stojita blizu skupaj. Puško sem položil na kolena in mirno čakal. Upal sem, da bo prišla naokoli tudi lisica.

Nisem dolgo sedel, ko za hrbotom zaslišim šum. Previdno se ozrem in zagledam zajca, ki je tekkel proti meni. Ostal sem popolnoma miren. Čez kaki dve minuti ponovno zašumi in zopet opazim zajca. V dobrih desetih minutah, morda največ petnajstih, je skakljalo okrog mene vsaj 14 zajcev. Namreč, do 14 sem jih lahko še preštel, potem pa so se preveč pomešali med seboj. Samci so preganjali samice. V ljubezenski igri so zajci izgubili ves strah in vso previdnost. Priskakljali so prav do mene, se ustavljali in me opazovali. Najbrž so tudi zaznali, da nekaj ni v redu, vendar so z igro nadaljevali.

Ko sem to zanimivo zajčjo igro opazoval, sem ves čas

Ivan Lakner z uplenjenim muflonom na Boču, oktobra 1979. Rogovi 194 točk.

tudi upal, da bo prišla še lisica. Res, prikazala se je z zgornje strani in se napotila po stezi naravnost proti meni oziroma proti središču »zajčjega svatovanja«. Previdno sem dvignil puško k licu in čakal s prstom na sprožilcu, da mi pride na primerno razdaljo. Toda približno 90 m od mene je obstala, se v hipu obrnila in odšla, od koder je prišla. Moja puška torej ni spregovorila.

Zopet sem opazoval zajce okrog sebe. A ne več dolgo. Lisica je zavohala ali začutila mene, zajci pa najbrž lisico. Kajti, v nekaj trenutkih je bilo svatbenega plesa konec. Dolgouhci so odskakljali in ostal sem zopet sam.

Nad vse zadovoljen sem se vrnil domov, saj sem prvič v svojem lovskem udeleževanju videl tako »veličasten« zajčji svatbeni ples. Vesel sem bil tudi zato, ker sem v lovišču hkrati videl toliko zajcev. A v tem veselju je bila grenka kaplja: Ali toliko zajcev skupaj pri parjenju ne dokazuje, da je v lovišču veliko preveč samcev in premalo samic?!

Ernest Sajovic

Franc Počervina

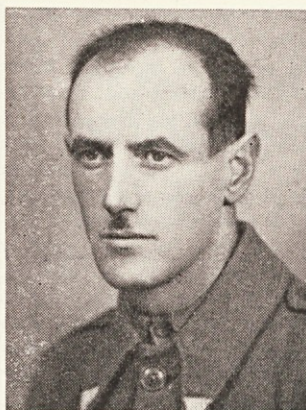
1953 je bil pa član naše LD. V njej je bil 8 let član uprav. odbora ter medtem opravljal funkcijo starešine, tajnika in gospodarja. Deloval je pa tudi v raznih komisijah pri novomeški lovski zvezi. S svojim vestnim delom in mirnim značajem, toda z odločnostjo in nepopustljivostjo, si je pridobil zaupanje in spoštovanje.

Za svoj prispevek v NOB, za družbenopolitično delovanje in za uspehe na lovskem področju je dobil več odlikovanj in priznanj: red in medaljo zaslug za narod, medaljo za hrabrost, srebrno priznanje OF, znak za lovske zaslugе itd.

Na njegovi zadnji poti, v lepem jesenskem popoldnevu, smo ga pospremili poleg njegovih svojcev in drugih občanov tudi številni lovci ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Prapori so plapolali v vetru, misli pa so nam uhajale na prehojeno pot skupaj z našim Francem.

Člani LD Otočec — T. D.

Ivan Zelenc — Še v nedeljo dopoldne, 23. 9. 1979, me je poklical iz pisarne Krajevne skupnosti Hotedršica in mi z vso skrbjo in zavzetostjo posredoval svoje stališče in navodila za izboljšanje socialnega stanja članov zveze borcev (ZB), izrazil je pa tudi svojo skrb za gradnjo lovske koče in delo v lovski družini. Kakor da je dajal svoja zadnja navodila, kajti še istega dne, sredi noči, je prišla alarmančna vest: Zelenca ni več! Odšel je v večna lovišča

Ivan Zelenc

brez slovesa in brez bolečin, kajti prišlo je v hipu. Umril je v 68. letu starosti.

Na zadnji poti smo ga pospremili 26. septembra 1979 z vsemi lovskimi in borčevskimi častmi domači lovci in iz sosednjih LD, kakor tudi borci in družbenopolitični delavci občine Logatec in KS Hotedršica. Kajti Ivan Zelenc je bil prvi povojni predsednik občine Logatec, opravljal je pa tudi mnoge druge družbenopolitične dolžnosti v občinskem merilu. Bil je tudi 20 let predsednik KO ZZB NOV Hotedršica in 15 let blagajnik LD Hotedršica. Vse navedene funkcije in razne naloge je opravljal vestno in življenjsko, za kar je prejel številna odlikovanja, med temi: medaljo za hrabrost, red bratstva in enotnosti II. stopnje, red zaslug za narod s srebrno zvezdo, red republike z bronastim vencem in znak za lovske zaslugе.

V nas bo dolgo živel spomin na dragega nam lovca, borca in tovariša Ivana. Pogrešamo ga in pogrešali ga bomo še mnogo let.

Lovci in borci iz Hotedršice — J. Š.

Vinko Poteko — Dne 25. 4. 1979 je žalostno zadonel lovski rog po Savinjski dolini v slovo našemu dolgoletnemu članu, tovarišu in prijatelju, ki smo ga položili v grob na pokopališču v Preboldu. Dočkal je visoko starost, umrl je v 84. letu življenja. Zelo mlad se je vključil v lovske vrste in bil vseskozi tudi zelo delaven. Vse svoje

bogato lovsko znanje in pridobljene lovske veščine, poznavanje krajevnih razmer, skritih lovske steze in studencev pa je v času okupacije spretno uporabil v korist naše NOB. Bil je namreč med prvimi, ki so prižgali iskro upora proti okupatorju v teh krajih.

Po osvoboditvi je med ustanovitelji LD Griže. Toda leta 1949, po preselitvi v Matke, se vključil v LD Prebold. Bil je ugleden in spoštovan lovec, pošten in sploh zgled mlajšim generacijam. Predsednik LD Prebold je bil od 1957 do 1962 (4 leta), član upravnega odbora LD pa nad 10 let. Obdobje njegovega predsednikovanja je bilo zelo razgibano, saj je LD Prebold tedaj zgradila kočo na Golavi in med prvimi lovskimi družinami razvila tudi svoj prapor.

Za svojo bogato politično dejavnost in za uspehe v NOB je bil nagrajen s številnimi vojaškimi in drugimi državnimi odlikovanji ter z zlatim priznanjem OF. Za uspehe na lovskem področju ga je LZS odlikovala z znakom za zaslugе, ZLD Celje mu je podelila priznanje, naša LD pa diplomu častnega člana.

Smrekove vejice lovske tovarišev so prekrile njegovo krsto in salve iz lovske puške so naznanile, da je odšel za vedno plemeniti lovec in tovariš. Dragi Vinko, mirno počivaj v domači zemlji, za katero si se herojsko boril. Topel in prijeten spomin nate bo ostal v vrstah

Lovske družine Prebold

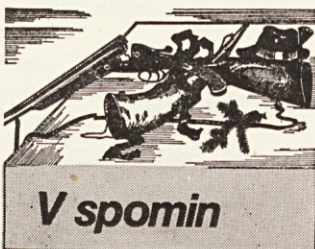
Iz lovske vrste so tudi odšli za vedno:

Dušan Horjak, LD Sorško polje, * 1. 8. 1920, † 21. 12. 1979.

Roman Zorko, LD Otočec, * 15. 11. 1918, † 13. 12. 1979.

Anton Miklič, LD Draga-Trava, * 2. 9. 1929, † 1. 1. 1980

Umrlim časten spomin!

Franc Počervina je umrl 30. sept. 1979, v 77. letu starosti. Njegova življenjska pot je bila izpolnjena z bogatim ustvarjalnim delom. Po zasedbi naše domovine se je kmalu vključil v NOB. Boril se je kot borec Gubčeve brigade in bil do osvoboditve na raznih položajih. Po vojni se je vključil v obnovo porušene domovine in družbenopolitično življenje. Vse do upokojitve je služboval kot okrajni ali občinski uslužbenec v Novem mestu.

Pri vsem aktivističnem delu ni pozabil na lovstvo. V letu 1946 je sodeloval pri ustanovitvi LD Radoha, od leta

Mladi pišejo

Moja srnica

Bil je dan sredi tedna, ko je treba vztrajno sedeti pri knjigah. Toda prihajajoča jesen, ki odene deželo v pisan pajčolan, me je pritegovala in klicala. Sedela sem na robu gozda in odsotno strmela v šolski zvezek. Misli so mi uhajale k jatam ptic, ki so se poslavljale in letele na jug, k živalim po gozdovih, ki se jim ni treba učiti.

Iz razmišljanja me je prebudil klic izpred domače hiše. Nejevoljna, ker mi je pretrgal misli, sem se odpravila po sadovnjaku proti domu. Vendar je nejevolja takoj prešla v veselje in vrisk, ko sem na dvorišču zagledala lovca Vilija, s srnico v naročju. Uboga živalca je presunljivo vekala in se žalostno ozirala. Kar tresla se je od strahu, ki ji ga je v kosti pognala naša psica Bistra.

Takoj sem se pozanimala, kaj namerava z njo. Odgovor me je presenetil in razveselil hkrati. Srnica je postala moja. Toda, kam z njo? Kot prva rešitev je prišla v poštev kuhinja. Kakor izgubljena je

srnica tavalala sem ter tja in skozi šipo gledala gozd. Zdelo se mi je, kakor da imam v hiši ujetnika, kajti ta mršava stvarca je tako proseče obračala vame svoje lepe črne oči. Če ne bi vedela, da je ta žival za gozd izgubljena, bi ji takoj odprla vrata v prostost. Tako pa sem vzela v roko ščetko in jo očistila. Ljudje, pri katerih je bila do tistega dne, se namreč niso preveč zavzemali zanjo. Zaprla so jo v majhno ogrado, kjer ni bilo niti trave; jesti so ji dali le malokdaj. Zato ni bilo čudno, da je bila tako zelo suha in mršava.

Ko sem jo očistila, sem ji dala mleko. Toda ni še znala piti iz steklenice za dojenčke. A sva to težavo kmalu premagali.

Nato sva jo z očetom zaprla v stajo. Vsak dan sem ji jaz nosila mleko, oče pa travo. Sem in tja pa sva mami izmaknila z vrta kakšno glavo solate.

Iz dneva v dan je postajala živahnejša. Prav kmalu sva postali nerazdružljivi prijatelji. Vsako minuto prostega časa sem preživela z Miko, kakor smo jo imenovali. Ko sem se neko nedeljo z njo »pogovarjala«, se mi je utrnila misel, da bi jo izpustila na prostost. Odprla sem ji vrata in na moje veliko presenečenje ni stekla v gozd, ampak se je začela smukati okoli mojih nog. Kamor koli sem šla, povsod je bila za menoj.

Od tistega dne je nismo več zapirali. Še danes je tako.

Vsako jutro me pozdravi, preden odhitim v šolo, opoldne pa mi prihaja naproti. Tako sem se navezala nanjo, da bi bili popoldnevi brez moje male Mike pustiti in žalostni.

Nevenka Mlakar, Tekačevo,
Rogaška Slatina

Lovska kinologija

Specialna tekma psov jamarjev v Futogu

Na željo in povabilo gostoljubnih ljubiteljev psov jamarjev iz Futoga pri Novem Sadu (Vojvodina) sem v tem kraju ocenjeval na specialni tekmi jamarjev, ki je bila 20. 10. 1979. Tekma je obsegala tudi delo psov v rovu, z izvlačenjem mrtve divjadi — jazbeca.

Za prireditve so pripravili nov umetni rov, ki ustreza vsem predpisom za takšno tekmo. Za disciplino »preizkus ostrosti« je imel prireditelj pripravljena dva živa odrasla jazbeca in štiri lisice. Za specialno disciplino »izvlačenje« pa so imeli srednje velikega mrtvega jazbeca.

Prva je bila na vrsti disciplina »izvlačenje mrtve divjadi«. Psi, ki so uspešno opravili ta preizkus, so smeli nadaljevati tekmovanje. Če pes tega ni opravil, se ni mogel uvrstiti v nobenega izmed treh nagradnih razredov. Od 18 psov jih je 16 opravilo to preizkušnjo. Prav v tej disciplini sem v razmeroma kratkem času opazil velik napredek, saj so leto dni prej v Vojvodini, na podobni prireditvi, le 4 izmed 16 psov izvlekli mrtvo divjad iz rova. Ta uspeh je dokaz, da so vodniki tej disciplini namenili več pozornosti.

Nekaterim psom jamarjem je izvlačenje prirojeno, večini pa

ne, zato jih je treba tega naučiti. Psi, ki na planem rad prinaša, ga izvlačenja iz rova ni težko naučiti. V začetku je najbolje, da mu v rov polagamo take predmete, ki jih uporabljamo za učenje v pri-
našanju na planem. Kasneje pa seveda v rov polagamo že tudi mrtvo divjad.

Vsi psi, ki so lahko nadaljevali tekmo, so bili lovski terierji. V disciplini »odložljivost« sta bila prav dobro ocenjena le dva psa. Preostali so prejeli nižje ocene, ker so ostali na mestu le, če so jih vodniki privezali.

»Preizkus ostrosti« so psi na splošno zadovoljivo opravili.

V I. nagradni razred se je uvrstilo 6 psov. Zmagal je lovski terier Ferro von Tränehügel, lastnik in vodnik Laszlo Kneht iz Bečeja. Tega vodnika dobro poznamo tudi pri nas v Sloveniji, saj je s tem psom zmagal tudi na tekmi jamarjev v Ajdovščini. Pes je dosegel največje število točk in naslov CACIT-YU. Prireditve je bila dobro organizirana in tudi obiskana. Po množičnem obisku gledalcev in drugih ljubiteljev psov lahko trdim, da se je zanimanje za pse jamarje v Vojvodini izredno povečalo.

Franc Svetec,
kinol. sodnik

Nevenka s srnico Miko

Foto J. Imenšek

Predvidena legla

Balkanski goniči (JRGb):

Leglo 8. 4. Rejec Jože Gruđen, Cerkno 15, Cerkno.
Leglo 17. 2. Rejec Jan Oskar, Žlebnik 35, 61433 Radeče.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 26. 3. Rejec Božo Horvat, Šentvid pri Stični 14.
Leglo 18. 4. Rejec Ivan Bremec, Bonščica 13, Kal nad Kanalom.
Leglo 27. 3. Rejec Oresto Bordon, Bonini 1, Koper.
Leglo 4. 5. Rejec Milan Šetina, Ul. Z. F. 19, Vojnik.
Leglo 2. 4. Rejec Franc Raztresen, Lučine 32, Lučine.
Leglo 5. 3. Rejec Franc Korošec, Brankovo 4, Velike Lašče.
Leglo 50. 3. Rejec Karel Plešnik, Sojek 5, Frankolovo.
Leglo 7. 3. Rejec Ivan Opeka, Mlakarjeva 67, Trzin.

ZVEZNA RAZSTAVA PSOV VSEH PASEM CAC — YU

Razstavišni prostor Gorenjskega sejma K R A N J
nedelja, 18. maja 1980

Prijavnice dobite pri KZS — Ljubljana.
Rok za prijave do 30. aprila 1980.

Leglo 5. 4. Rejec Anton Mi-
helčič, Dol. Suhadol 13, Brus-
nice.

Res. istr. goniči (JRGrI):

Leglo 11. 1. Rejec Franc
Gorjup, C. H. Vasje 4, Mo-
ravče.

Leglo 3. 4. Rejec Ciril Tušar,
Poljane 18, Cerkno.

Leglo 12. 4. Rejec Ciril Miš-
maš, Kal 29, Zagradec.

Leglo 5. 4. Rejec Dušan Zvo-
dar, Volče 53 a, Tolmin.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 28. 3. Rejec Ivan Ma-
rinč, Partizanska 16, Grosup-
lje.

Leglo 19. 4. Rejec Vinko Prelc,
Framlje 3, Vremski Britof.

Leglo 27. 4. Rejec Martin No-
vak, Bojsno 33, Globoko.

Leglo 26. 4. Rejec Jože Žu-
pančič, Videm n. h., Dobre-
polje.

Leglo 24. 4. Rejec Franc Flor-
jan, Osredok 1, Dobrova.

Leglo 21. 4. Rejec Alojz Miko-
lič, Sp. Poljčane n. h., Polj-
čane.

Leglo 14. 4. Rejec Franc Pi-
pan, Gregorčičeva 14, Deskle.

Leglo 15. 4. Rejec Franc Ru-
dolf, Črni vrh nad Idrijo 19.

Leglo 24. 3. Rejec Alojz Cen-
ta, Kot 3, Velike Lašče.

Bavarski barvarji (JRBb):

Leglo 1. 5. Rejec Stane Hri-
barnik, Puštal 82, Škofja
Loka.

Leglo 15. 4. Rejec Mirko Stra-
žišar, Streliška 12, Kočevje.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 27. 4. Rejec Franc Fi-
ster, Naklo 23, Naklo.

Leglo 3. 5. Rejec Jože Arh,
Hrastje 10, Ceklje na Krki.

Leglo 16. 4. Rejec Anton Mo-
horič, Kresnica 20, Šentilj v
Slov. goricah.

Leglo 15. 4. Rejec Anton Bož-
nar, Zakobljek, Poljane nad
Škofjo Loko.

Leglo 22. 4. Rejec Edi La-
pornik, Kuretno 20, Laško.

Leglo 16. 4. Rejec Mirko Je-
reb, Vrhole n. h., Zg. Ložnica.

Leglo 24. 2. Rejec Ivan Pre-
skar, Podgorje, Pišce.

Leglo 25. 3. Rejec Ivan Bur-
gar, Vnanje gorice 39, Brezo-
vica.

Leglo 5. 3. Rejec Anton Bre-
zic, Breznikova 15, Ljubljana-
Šentvid.

Leglo 30. 3. Rejec Vinko
Cverle, Nova vas 24, Šempe-
ter.

Kdl. jazbečarji (JRJki):

Leglo 28. 3. Rejec Anton
Oblak, Podgorje 16, Zabukov-
je.

Leglo 1. 3. Rejec Anton Zidar,
Sp. Gameljne 1 d, Šmartno
pod Šmarno goro.

Leglo 2. 4. Rejec Stanislav
Poje, Grčarice 1, Dolenja vas
pri Ribnici.

Res. jazbečarji (JRJri):

Leglo 18. 3. Rejec Alojz Mer-
telj, Martuljek 97 d, Gozd-
Martuljek.

Leglo 18. 4. Rejec Alojz Ve-
sel, Dolga vas n. h., Kočevje.

Koker španjeli (JRKš):

Leglo 12. 4. Rejec Jože Ko-
gelnik, Podklanc 5, Dravo-
grad.

Leglo 7. 4. Rejec Stanko Lih-
tenvalner, Ilovci 15, Miklavž
pri Ormožu.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Leglo 6. 4. Rejec Franc Rode,
Ljubljana-Polje.

Leglo 3. 4. Rejec Mirko Iva-
nuš, Male Rodne 20, Rog.
Slatina.

Nemški kdl. ptičarji (JRPKi):

Leglo 13. 4. Rejec Ivan Erker,
Sp. Polskava 143, Pragersko.

Leglo 7. 4. Rejec Hektor Bor-
don, Škofije 192, Škofije.

Leglo 7. 3. Rejec Štefan Be-
dič, Petrovci 32, Petrovci.

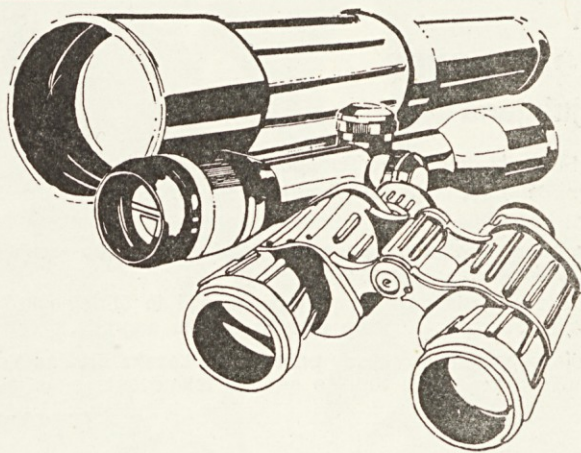
Nemški ostr. ptičarji (JRPos):

Leglo 29. 4. Rejec Ivan Cipot,
Stogovci 41, Apače.

Leglo 18. 3. Rejec Franc Feuš,
Rajh Nade 11, Ljutomer.

Kinološka zveza Slovenije

Precizni lovski pripomočki »HABICHT«

SWAROVSKI OPTIK

TIROL

Izdelke tirolske tovarne optičnih instrumentov

SWAROVSKI, vse s Habicht optiko:

- modernizirane dvoglede 7×42 MDV in 10×40 MDV;
(MDV = naravnavanje vsake priročne leče posebej)
- odlične dvoglede, tudi z gumijasto oblogo in
z nastavitvijo ostrine za vsako oko posebej,
 7×42 MDV GA in 10×40 MDV GA;
- najkvalitetnejše monokularne daljnoglede (spektive)
z gumijasto oblogo, 30×75 ;
- strelne daljnoglede, jeklene in iz lahke kovine
od 4×32 do 6×42 ;
- najnovejše daljnoglede NOVA

in municijo Hirtenberg ter puške Steyr-Mannlicher

IMA STALNO NA ZALOGI GENERALNI ZASTOPNIK
ZA JUGOSLAVIJO TOVARN SWAROVSKI,
HIRTENBERG IN STEYR

Hans Fanzoj

puškarna

Borovlje — Ferlach

Griesgasse 1

Avstrija

Najnižje eksportne cene!

III. lovsko strelsko tekmovanje

za prehodni pokal
GRUDE export-import
in
TOZD LOVEC
Ljubljana

v Razorski dolini pred Podlipo pri Vrhniku,
v nedeljo, 25. maja 1980, s pričetkom ob 7. uri.

Pot na strelišče bo z Vrhnike označena s kažipoti.

Program: streljanje na umetne golobe in v tarčo »srnjak«, po pravilniku
Strelske zveze Jugoslavije.

Pravico do nastopa imajo posamezniki in štiričlanske ekipe lovskih družin.
Najboljše strelce čakajo lepe in bogate nagrade.

Prijave pošljite na naslov prireditelja: **Lovska družina Vrhnika, 61360 Vrhnika.**
Možnost prijave je tudi še na dan tekmovanja na strelišču, do 10. ure.

Vabljeni vsi lovci strelci

Razpisujemo

prosto delovno mesto lovskega čuvaja
v lovišču LZS — Ljubljanski vrh

Pogoji: — dovršena osnovna šola (osemletka),
— odslužen vojaški rok,
— opravljen lovskočuvajski izpit.

Prednost imajo kandidati, ki stanujejo na območju lovišča ali v njegovi
neposredni bližini in so člani lovske organizacije.

Osební dohodki po samoupravnem sporazumu. Z delom je možno začeti takoj
ali po dogovoru. Obvezno je trimesečno poskusno delo.

Pismene prijave pošljite najkasneje do 1. maja 1980 na naslov:

**Lovska zveza Slovenije — Uprava lovišč, Župančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana**

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE
Uprava lovišč LZS

Kartonažna tovarna Ljubljana
TOZD

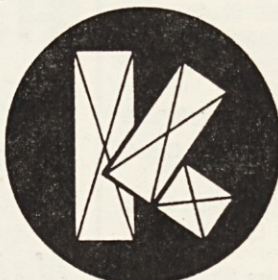
KUVERTA

61109 Ljubljana, Titova 87

Telefon: (061) 321 995 in 321 996

izdeluje:

navadne in samolepljive kuverte,
pisemski papir v mapah,
vrečke raznih vrst s tiskom ali brez tiska,
potiskan ovojni papir in
drugo papirno konfekcijo.

MALI OGLASI

Zelo dobro ohranjeno dvocevko šibre-
nico Simson-Suhl, kal. 16 — 16, **prodam.**
— Bogomil Korbar, Sketova 5, Ljub-
ljana, telefon (061) 324 807.

Vložek Magnum za kaliber 16 prodam.
Cena po dogovoru. — Franc Križnik,
63212 Vojnik.

Stroj za metanje umetnih golobov, z
rezervnimi vzmetmi, in pasti za lov-
ljenje pižmovk — prodam. — Alojz
Vidovič, Šentiljska cesta 52, 62000
Maribor.

Prodam nemškega kdl. ptičarja, 3 leta
starega, s prav dobro telesno oceno,
odličnih prednikov. — Marko Rosanda,
Bazoviška 1, 66310 Izola. Telefon (066)
61 406.

Prodam hannovskega barvarja, stare-
ga 4 mesece, z rodovnikom. — Alojz
Prepadnik, Nazarje 107, 63331 Nazarje.

Češko bokarico, kal. 12 — 7 × 57 R, z
daljnogledom in menjalnima cevema,
prodam. — Vojko Križnik, Vransko 48,
63305 Vransko.

Prodam brak-jazbečarja s prav dobro
telesno oceno, 3 leta starega. Pes je
črn z rjavimi ožigi. — Avgust Založnik,
Dobja vas 106, 62390 Ravne na Ko-
roškem.

Kupim nem. prepeličarja, mladiča (sam-
ca). Rudi Gošler, Sadinja vas 7-F,
61261 Dobrunje.

Izgubil se mi je, 27. 2. 1980, kdl. istri-
janec z imenom Blisk. Na sprednji nogi
ima odrgnino od stare rane. Sporočila
pošljite, proti nagradi, na naslov:
Libero Koren, Gradnikova 14, 66000
Koper.

Zatekel se je, neznano od kod, črn
brak-jazbečar, ki ima na uhlju tetovi-
rano številko M 198. Lastnik ga lahko
dobi pri: Vojko Zinrajh, Kumen 36,
62344 Lovrenc na Pohorju.

SLIKE NA OVITKU:

1. Pegasta sova (Tyto alba)
Foto Mirko Hain, Diana
2. Čebelin poljub pomladanskemu
žafranu
Foto Janez Papež, Diana
3. Gnezdo laboda grbca
Foto Franc Gyuran
4. Navadna kanja ali mišar (Buteo
buteo)
Foto Janez Papež, Diana
5. Laboda grbca (Cygnus olor)
Foto Konrad Mlinar

BARVNA SLIKA NA ZADNJI STRANI:

Divji petelin poje

Naslikal Josip Gorup, še vedno naj-
boljši, najizvirnejši slovenski lovski sli-
kar. Rojen je bil 27. 9. 1898 na Reki.
Že v 29. letu starosti pa se je živ-
ljenjska pot izredno obetajočega umet-
nika tragično končala; 14. oktobra 1926
je odšel s svojo skicirko slikat v tri-
glavsko pogorje, od koder se ni več
vrnil.

